

aluminij

Glasilo delovne organizacije Tovarna glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo

In vendar se giblje

(eppur si muove)

Prepričan sem, da v tem trenutku v TGA ni važnejše stvari, o kateri bi bilo vredno pisati na naslovni strani Aluminija, kot je projekt MPPAI!

Tako je najpomembnejša, pa tudi najbolj vesela novica te pomladi sigurno ta, da

je pogodba za nakup tehnologije dokončno odobrena

in da se aktivnosti na tem področju uresničevanja projekta nadaljujejo.

Vzporedno z izdelavo investicijskega programa se nadaljujejo aktivnosti pridobivanja potrebnih virov financiranja:

garancij, tujih kreditov, sredstev domačih bank in seveda tudi lastnih sredstev.

Ovir in zaviračev na tej poti ne manjka, vendar je razveseljivo to, da je med njimi le manjše število domačih. Toda tudi ti bodo morali slej kot prej pričeti vleči proti skupnemu cilju, ali pa izstopiti!

Danilo Toplek

Obiskali so nas

Miha Ravnik, sekretar predstava CK ZKS

6. marca se je za kratek čas mudil v naši delovni organizaciji Miha Ravnik, sekretar predstava CK ZKS. Ogledal si je proizvodnjo, nato pa prisostvoval akcijski konferenci SOZD Unial v Slovenski Bistrici, kjer so razpravljali o izvajanju usmeritev problemske konference ZK sozda, ki je bila junija lansko leto.

Predsedstvo konference je pripravilo analizo in oceno uspešnosti dela komunistov. Miha Ravnik je pozorno sledil razpravi, med katero si je lahko vsaj delno ustvaril podobo sozda, ki je lani, kljub težkim razmeram, dosegel dobre rezultate. Takoj na začetku je izrekel vso podporo našim naporom in uspešnemu delu, vendar je bil zelo kritičen do razprav na konferenci, v katerih je bilo tudi precej površnih ocen.

Veliko je bilo govora o MPPAI, saj smo vse podredili modernizaciji. Poudaril je, da se za tako veliko investicijo poteguje lahko tisti, ki dosega dobre rezultate, ima tudi lastna sredstva in veliko volje, ki pa je pri nas, kot je opaziti zadnje čase, ne manjka. V tem kritičnem času gospodarjenja tarnanje ne pelje nikamor. Ne seje, ne sestanki, pa če so še tako dolgi in sklepi zavazujoči, ne bodo spremenili ničesar, če ne bodo sodelovali ljudje — predvsem z delom. Niti sprememba sistema ali česar koli, ne bo rešila ničesar — **razmere bodo spreminjali ljudje.** V vrstah ZK je potrebno okrepiti članstvo. Pomembno je tudi, da bomo imeli jasna stališča od katerih ne bomo odstopali in pomembno je, da ima komunist veliko znanja. »Začenja se bitka za spreminjanje razmer«, je poudaril Miha Ravnik.

Slušatelji politične šole pri CK ZKS iz Maribora

V mesecu marcu so nas obiskali slušatelji politične šole pri CK ZKS z namenom, da bi si ogledali proizvodnjo, v razgovoru z našimi člani KPO pa spoznali samoupravno in družbenopolitično organiziranost, naše proizvodne rezultate in razvojne cilje.

Časa za razgovor ni bilo veliko, vendar dovolj, da so postavili nekaj vprašanj in dobili odgovore iz prve roke.

Zanimalo jih je, kakšen je naš izvoz, razmerje med najnižjim in najvišjim osebnim dohodkom, kako je z inovacijsko dejavnostjo, kako nagrajujemo avtorje uspešnih predlogov, kakšno vlogo ima SOZD — katere funkcije so združene na nivoju sozda. Vprašali so tudi po tem, če imamo, glede na to, da smo pred veliko investicijo, razvojni oddelek. Posebej pa jih je zanimalo, kako je bilo po prenehanju družbenega varstva (uspehi ali problemi).

Robert Černe, predsednik republiške konference ZSMS

Naše mladince je obiskal predsednik republiške konference ZSMS Robert Černe s sodelavcem Tonetom Anderličem in predstavniki iz vodstva občinske konference ZSMS. Ogledali so si proizvodnjo, nato pa prisluhnili našim mladincem, ki so se zelo odkrito razgovorili o svojem delu, uspehih in predvsem težavah, s katerimi se srečujejo v zadnjem času.

Da bi bila gostom podoba o naši delovni organizaciji popolnejša, je član KPO Janko Bedrač predstavil naše cilje — MPPAI in postregel z izredno zanimivimi podatki tudi za nas, saj jih nimamo priložnosti slišati vsak dan. Najaktualnejši za nas je bil podatek, da smo v sredo, 20. marca dobili potrdilo o registraciji pogodbe za nakup tehnologije.

Prijetno je bilo poslušati mlade, kako odkrito so spregovorili o svojih problemih in kako kritično so priznali, da bi lahko delali še bolje, če se ne bi ponavljale najpogostejše slabosti. Vsi so poudarjali, da so mladi premalo aktivni. Tudi, če pridejo na sestanke, tam tvorno ne sodelujejo. Niti izleti jih več ne pritegnejo (padec življ. standarda).

Premalo mladih je včlanjenih v ZK. Že dve leti v nobeni osnovni organizaciji ni bilo sprejema.

Prav tako se premalo odločajo za vpis v politično šolo in mladinske delovne brigade. Zanje je sicer več zanimanja, vendar v veliki večini zaradi narave dela, ne morejo v brigade.

Spregovorili so tudi o sodelovanju z občinsko konferenco ZSMS, ki je sicer dobro, vendar bi bilo lahko še boljše. Mladi TGA pravijo, da se počutijo tako kot da je konferenca nekaj nad njimi, nekaj več. Majhen kratek stik, ki je nastal pred časom, so že zgladili.

Pohvaliti je potrebno delo mladincev, ki so aktivni tudi v krajevnih skupnostih, kjer živijo.

Mladi aktivno sodelujejo v samoupravnih organih in vseč jim je, da starejši upoštevajo njihova mnenja. Opaziti jih je tudi pri vseh pomembnejših akcijah.

Na sestanku je bilo opaziti, da so njihova razmišljanja zelo široka in pozitivna, zato jim je treba pomagati ter dati možnost, da se izkažejo s svojimi idejami in dobrim delom.

Predsedniku rep. konference ZSMS Robertu Černetu so zastavili še nekaj vprašanj, npr. o brezposelnosti, naraščanju mladinskega prestopništva in narkomanije o mladinskem turizmu...

»Mladi TGA vidimo bodočnost v MPPAI«, je poudaril na koncu sestanka mladinec iz Vzdrževanja.

Procesno vodenje hale C

Vsak delavec TGA ve, da je bila podpisana s firmo Pechiney pogodba o nakupu tehnologije za novo elektrolizo. Seveda se pod pojmom »tehnologija« skriva marsikaj. Če bi površno pregledali, bi lahko rekli, da je nova tehnologija predvsem elektrolizna celica s predpečeno anodo, podobna tistim v Mostarju ali poskusnim v hali B. Vendar je tu bistvena razlika. Elektrolizna celica serije F (tako so jo imenovali Francozi) je celica s sredinskim točkovnim posluževanjem.

Vedno je bila želja tehnologov, da bi bilo posluževanje celice čim večkrat, z malimi dodatki glinice. To je bilo doseženo s sredinskim posluževanjem. Na celici so štirje silosi z glinico, s štirimi dozirniki in prebijali. Dodajanje glinice se vrši v kratkih časovnih presledkih v malih količinah (vsako minuto cca 2 kg). S tem je zagotovljena minimalna enakomerna koncentracija glinice več čas obratovanja, če upoštevamo, da je tudi dosežena nizka obratovalna temperatura, ki izboljša izkoristek, si lahko mislimo, da je proces resnično težko obvladati. Z razvojem tehnike na področju računalništva in mikroelektronike se je pojavil mikroprocesor, ki je postal središče nove tehnološke revolucije. Mikroprocesor je postal orodje za izdelavo vseh vrst krmilnih sistemov. V primeru elektrolize pa je omogočil izdelati tako krmilno enoto za vsako celico, ki lahko vodi celico in operacije na njej v optimalnem režimu dela. Zato je procesno vodenje elektrolize C bistveni sestavni del tehnologije, ki jo kupujemo. Samo z neločljivo povezavo med konstrukcijo celice, tehnologijo procesa, in procesnim vodenjem, je mogoče doseči dobre rezultate obratovanja (izkoristek, poraba energije).

Procesno vodenje lahko razdelimo na tri nivoje:

— procesno vodenje z mikroprocesorsko krmilno enoto ob vsaki celici

— enoto za nadzor nad 15 celicami

— centralni računalniški sistem za krmiljenje obratovanja hale.

Osnovni nivo je mikroprocesorsko krmiljenje celice, ki lahko opravlja vse funkcije krmiljenja celice neodvisno od ostalega sistema.

— merjenje veličin napetosti in toka in ugotavljanje kontrolnih stanj (ročno, avtomatsko, črpanje Al, menjava anode, puščanje efekta, ugašanje efekta.

— izračunavanje, napovedovanje in reguliranje upornosti celice z reguliranjem medelektrodnega razmika.

— avtomatsko ugašanje anode ves čas obratovanja, če upoščanjem anode, prebijanjem in pospešenim doziranjem glinice.

— kontrola in doziranje glinice med normalnim obratovanjem

— kontrola prebijanja celice

— indikacija stanja celice

— komuniciranje s centralnim računalnikom.

Centralni računalnik zbira informacije o delovanju vseh celic, jih urejuje, izpisuje, shranjuje, ter izdeluje 8 urna in 24 urna poročila o delovanju hale. Prek centralnega računalnika je tudi mogoče nastavljati parametre delovanja posameznih celic. Tak sistem procesnega vodenja se imenuje multiprocesorski sistem, ki je presegal centralizirane sisteme vodenja. Centralni sistemi so preokorni za krmiljenje takega števila funkcij, ki jih je treba obdelati na vsaki celici. V primeru izpada mora biti na rezervi kompletan veliki sistem, ki je dražji od malih delnih sistemov.

Mikroprocesorsko krmiljenje ni samo nekaj ploščic tiskanega vezja z vgrajenim mikroprocesorjem. Poleg škatle z vsemi elementi, ki se imenujejo »HARDWARE« je še program, ki izvaja vse krmilne funkcije ali »SOFTWARE«. Tisti, ki imajo hišni računalnik že vedo, da računalnik brez programa ne zna nič. Prav tako je v primeru procesnega vodenja. V programih je skrito mnogo znanja o delovanju celice. Z nakupom tehnologije bomo dobili tako velik del tehnologije vgrajen v obliki programov procesnega vodenja, do katerih so se dokopali Francozi z razvojnim delom.

Marsikdo bi vprašal, kaj pa je tako kompliciranega na tem. Vendar je potrebno precej dela, preden se prevede neko znanje (ki mora že obstajati) v tako obliko, da jo računalnik lahko uporablja. Tako regulacija delovanja celice ni več običajna regulacija, ampak je statistično ugotavljanje stanja procesa in ukrepanje na podlagi algoritmov. Vsak poseg na celici, kot sta črpanje ali menjava anode, spremeni pogoje obratovanja celice v tolko, da bi ob enostavni regulaciji regulator povsem napačno reagiral.

Vse te funkcije opravlja procesno vodenje, ki v mnogočem razbremeni človeka enostavnih rutinskih del in omogoča boljše in zaneslivejše izvajanje tehnologije. S tem se zmanjša potrebno število zaposlenih in izboljšajo pogoji dela. Vendar pa je treba povedati, da pa je kljub vsemu še vedno odločilni faktor v procesu človek. Področja dela se sedaj prenese iz zasipavanja in prebijanja celice na vzdrževanje sistema za avtomatsko doziranje. Iz fizičnega dela pri menjavi klinov in črpanju na vzdrževanje žerjava za menjavo anode in črpanje Al, iz neprestanega vdihavanja plinov in prahu pa na vzdrževanje in pogon čistilne naprave. To vsekakor pomeni manj ljudi za groba fizična dela v slabih pogojih, vendar boljšo organizacijo in strokovnejše vzdrževanje, saj brez tega sistema razpade in ne more dati niti takih rezultatov kot sedaj hala A. Ta

(Nadaljevanje na 3. strani)

Druga plat medalje mikroprocesorjev

Vsaka stvar ima dve plati, tudi mikroprocesorji (μ P). Ker v okolju, v katerem živimo, slišimo le neke čudežne glasove o novi tehnološki revoluciji, je prav, da zveemo tudi katere so negativne lastnosti μ P, pa ne zato, da bi ustavili tok zgodovine in se obrnili nazaj, temveč zato, da znamo na pravi način presoditi μ P iz vseh plati. Problemov ne smemo podcenjevati, ampak se oborožiti za njihovo premagovanje.

Proizvajalci μ P prav radi oglašajo, da je njihov produkt najcenejši in najenostavnejši za uporabo. Pri tem seveda pomagajo izredno nizka cena μ P (15 DM po komadu). Pri tem pa ostaja razlika med μ P in mikroročunalnikom nejasna: mikroprocesor je košček plastike, običajno s 40 nožicami, v kateri je vgrajena silicijeva ploščica velikosti 5x5 mm. O mikroročunalniku pa lahko govorimo šele potem, ko dodamo spomin, taktgenerator, vmesnike, napajanje, priključne konektorje, kable in ohišje, ter še določeno mero programske opreme. Mikroprocesorje ločimo tudi po tem ali so 4 bitni, 8 bitni, 16 bitni. Težava pri izbiri mikroprocesorjev ni mala, saj je več firm, ki izdelujejo μ P. Ker je konkurenca na tem področju velika in razvoj hiter, se lahko zgodi, da se usedemo na napačnega konja in ostanemo čez dve ali 3 leta s sedlom v roki. Pri pravilni izbiri, pa se stroški zaradi povečanega števila izdelkov znižajo, bogati pa se tudi knjižnica programov za izbrani tip μ P. Prav tako je pomembna pri izbiri tehnologija v kateri je izdelan μ P. (P-kanal, N-kanal, CMOS, bipolar) in hitrost procesorja (0,1 do 10 μ s na cikel), obseg ukazov, ki jih premore (50, 100 ali več), način adresiranja, kompleksnost spremljajočih elementov, poraba toka in generiranje takta.

Da μ P ne dela brez ustreznega programa, je že marsikdo slišal, da pa je tak mikroprogram prilično zahtevna stvar in zahteva precejšen razvoj, še ni vsem jasno. Vsak tip μ P ima svoj mnemonični jezik (assembler), ki pa se mora prevesti v strojni jezik, da ga μ P razume. Za razvoj sistema je torej potrebno imeti prototipni istem z vgrajenim assembler ali crossassemblerjem. To pa je v bistvu mini računalnik po ceni približno 20000 DM. S tem lahko

programer zelo veliko pridobi na času. Zaradi prihranka na spomin se taki μ P sistemi programirajo v assemblerju, pri čemer se le za zelo enostavne sisteme s kratkimi programi splača »peš pot« v strojnem jeziku.

Zaradi testiranja sistema in preverjanja njegovega delovanja je zelo dobrodošel dober testni program (debugger). S tem se da pogledati v notranjost delujočega sistema, opazovati pretok podatkov in odkriti napake.

Z navedenimi stvarmi lahko proizvajalec opremi vsakega kupca. Svoj specifični — software pa mora kupec sam izdelati. Zato je ta vrsta softwara posebno draga, ker je razvita za enkratno določen namen. Zaradi te enkratnosti ni pričakovati velike pomoči pri proizvajalcih μ P.

Poleg stroškov za osebje so investicije v različna pomagala (računalnik, prototipni sistem, programirna naprava, zunanji spomin, razvojni sistem) pomemben delež v stroških, ker lahko presežejo letni dohodek delavcev na njih. En dober programer rabi po izkušnjah za program s cca 1000 povelji (cca 2k spomina, pisanje, testiranje, dokumentiranje) do 4 mesece. Poleg tega se lahko zgodi, da je čas izvajanja končnega programa daljši od časa, ki ga dovoljuje proces in večmesečno delo je »fuč«.

Vzrok za to je: pred pričetkom dela se je pozabilo preučiti proces v realnem času. Na začetku razvoja je torej potrebna podrobna problemska analiza delovanja sistema, saj se ta strošek časa pozneje dobro obrestuje. Za tako analizo pa je predvsem potrebno vedeti, kaj je proces in kako deluje.

Po propagandi proizvajalcev je videti kot da μ P deluje sam in ne rabi ničesar več. Vendar kmalu pride na dan, da so potrebna specialna vezja, vmesniki, tranzistorji, A/D pretovorniki, stikala, konektorji, kablji, ohišje, ki presežejo trikratno ceno μ P in spomina.

Ko po vseh mukah sistem začne delati, prekine proizvajalec proizvodnjo zastarelega tipa mikroprocesorja in tako obsedimo na suhem.

V okolju, ki ima mnogo motenj (elektroliza) dela μ P le s težavo. o velja posebno tam, kjer so signalni in krmilni kablji, nezavarovani v bližini jakotočnih kablov. Vsak kontaktor ali motor vrže μ P iz takta. Pomaga le uporaba optokoplerjev, mrežnih filtrov in transformatorjev z zaslonom.

Za uspešno delo z μ P je potrebno upoštevati naslednja zлата pravila:

1. Za resnico je treba vzeti le polovico reklame, ki jo delajo

proizvajalci, podvojiti pa je treba nezaupanje.

2. Analizirati je potrebno zelo natančno problem, ki ga želimo reševati z μ P. 16 bitni tipi naj ostanejo za proizvajalca velikih računalnikov.

3. Ne izbiraj »eksotičnih« μ P, ampak se orientiraj na tip velikih proizvajalcev. Upoštevaj nasvet nevtralnega specialista.

4. Compilerje in simulatorje prepusti teoretikom, nepogrešljiv je assembler in dober debugger.

5. Uporabniški software stane največ denarja, če ga hočeš sam razvijati upoštevaj naslednje:

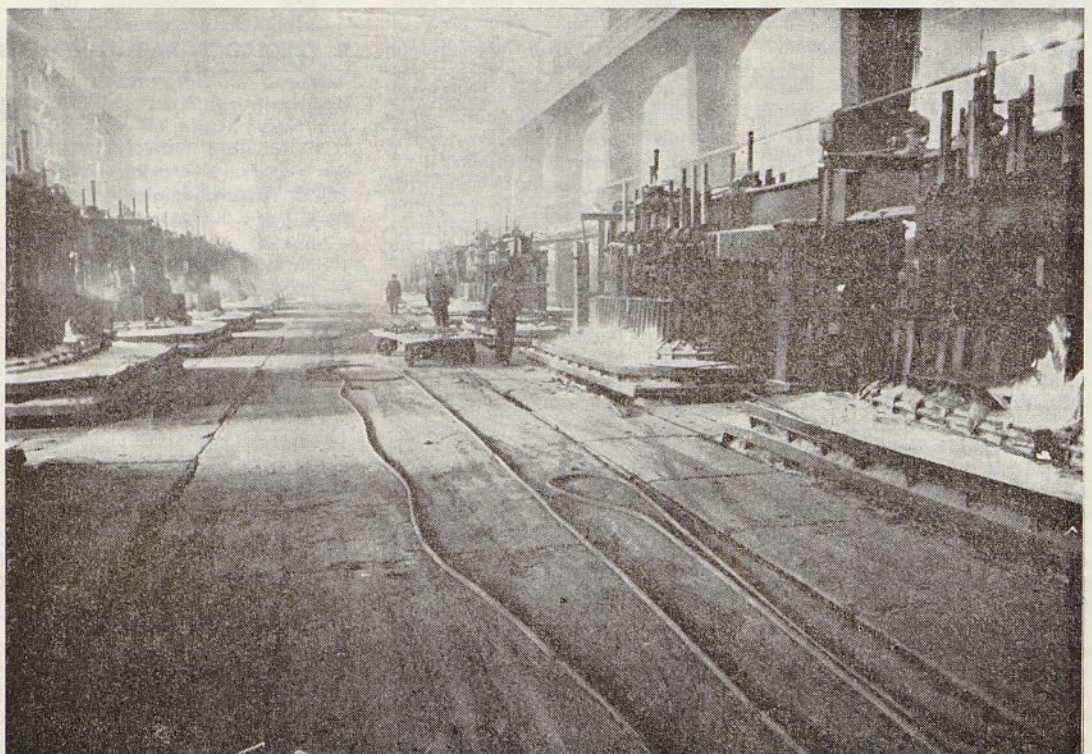
6. Največkrat je potrebna poleg μ P-elementov dodatna periferija, ki močno poviša ceno sistema.

7. Preizkusi sposobnosti dobavitelja μ P in si zagotovi še dodaten vir.

8. Po pravilu je treba upoštevati določene varnostne prijeme, če bo deloval μ P v okolju z močnimi električnimi motnjami.

9. Kljub temu ne izgubi veselja do »mikroprocesiranja«. μ P je podoben dirkalnemu avtomobilu. Tistemu, ki ga zna voziti bo omogočil da prvi pride na cilj, slab šofer pa lahko pristane v jarku. Povzeto po »Elektronik«.

KRIŽAN Janez, dipl. ing.

Elektroliza A

ko kot je človek občutljiv na pogoje dela v elektrolizi, tako je tudi procesno vodenje občutljivo na temperaturne spremembe in elektromagnetne motnje, zato mora biti temu primerno izdelano. Ob pravilnem vzdrževanju in delovanju torej lahko daje zelo dobre rezultate, saj je v svetu že zgrajenih kapacitet za 500.000 t letne proizvodnje, ki delujejo in se ni bati, da sistem ne bi bil preizkušen. Za naše razmere pa je stvar kljub vsemu nova in bo potrebno nekaj naporov, da se bodo ljudje navadili na »računalnike« in spremenili miselnost. Janez Križan, dipl. ing.

ISKRICE

Prijatelj je nekdo, ki bi rad daroval, ne pa zahteval.
John Knittel

Beseda je le obleka duše.
Seneka

Ko govoriš, morajo biti tvoje besede boljše od molka.
Arabski pregovor

Častne besede malo stanejo.

Herder

Kako smo poslovali

Iz tabele I in II je razvidno, kako smo poslovali v mesecu februarju 1985. Kolona indeksi v tabeli I prikazuje odnos dosežene proizvodnje tekočega leta s proizvodnjo v istem obdobju preteklega leta ter odnos dosežene proizvodnje v primerjavi z letnim planom poslovanja 1985.

TABELA I: Dinamika poslovanja — indeksi fizičnega obsega

TOZD/PROIZVOD	Enota mere	Plan poslov. 1985		DOSEŽENO				INDEKS			
		1985		1985		1985		1985/84		1985	
		II	I-II	II	I-II	II	I-II	7:5	8:6	7:3	8:4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
TOZD TOVARNA GLINICE											
Al hidrat Al2O3	t	8.400	17.700	9.177	15.912	7.471	15.716	81	99	89	89
Od tega: predelava Al2O3	t	200	600	159	637	381	748	240	117	191	125
Kalc. glinica	t	7.566	16.056	8.186	17.119	7.691	14.600	94	85	102	91
Prod. hidrat Al2O3 — red. pr.	t	—	—	—	—	13	27	—	—	—	—
Prod. hidrat Al2O3 — predel.	t	200	600	132	610	381	748	289	123	191	125
Skupaj (kalc. gl. + prod. hid.)	t	7.766	16.656	8.318	17.729	8.085	15.375	97	87	104	92
Raztopljeno vodno steklo	t	861	1.815	706	1.222	597	984	85	81	69	54
Raztop. vodno steklo — predel	t	268	566	—	—	97	97	—	—	36	17
Zeolit	t	285	590	272	391	133	161	49	41	47	27
TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA											
Elektrolit. Al — hala A.	t	1.584	3.338	1.675	3.462	1.628	3.427	97	99	103	103
Elektrolit. Al — hala B	t	1.856	3.911	1.941	4.110	1.861	3.940	96	96	100	101
Elektrolit. Al — hala B-6P	t	83	176	—	—	86	176	—	—	104	100
Skupaj A+B+B-6P	t	3.523	7.425	3.616	7.572	3.573	7.543	99	100	101	102
Anodna masa	t	2.184	4.472	1.779	3.734	1.860	4.037	105	108	85	90
TOZD PREDELAVA ALUMINIJA											
Al formati	t	1.160	2.445	1.783	3.031	1.925	3.690	108	122	166	151
Al formati — za izparilce	t	—	—	253	535	164	290	65	54	—	—
Al žica (E Al + PII)	t	296	623	327	726	2	145	—	20	—	23
Al trak — ozki za prodajo	t	77	162	75	75	92	139	123	185	119	86
Al trak — ozki za rondel.	t	307	646	257	532	190	395	74	74	62	61
Rondelice	t	153	323	132	252	33	141	25	56	22	44
Al trak široki za prodajo	t	383	808	419	597	146	432	35	72	38	53
Al trak široki za izparil.	t	192	404	—	—	43	91	—	—	22	23
Izparilniki	t	77	162	98	161	126	229	129	142	164	141
Al zlitine: gnetne	t	634	1.337	700	1.550	584	1.471	83	95	92	110
livarske	t	671	1.414	374	1.117	758	1.562	203	140	113	110
Predzlitine — lastna poraba	t	82	173	87	168	72	184	83	119	88	106
— za prodajo	t	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—
Drogi za kline + stikala	t	8	16	55	112	—	3	—	3	—	19
Tokovodniki za MPPAI	t	77	162	—	—	—	—	—	—	—	—
LIVARNA SKUPAJ	t	4.117	8.675	4.560	8.856	4.135	8.767	91	99	100	101
Od tega: Blagovna proizvodnja	t	3.451	7.274	3.908	7.509	3.666	7.804	94	104	106	107
Pretapljanje Al	t	338	711	107	294	9	168	8	57	3	24

TOZD Tovarna glinice

Proizvodnja Al hidrata Al2O3 znaša v mesecu 7.471 ton, od tega je predelano 381 ton Al hidrata Al2O3. V prvih dveh mesecih smo proizvedli 15.716 ton in s to količino nismo dosegli planirane proizvodnje za 1.984 ton oz. 11 %, proizvodnje v istem obdobju preteklega leta pa za 196 ton oz. 1 %.

V februarju smo proizvedli 7.691 ton kalcinirane glinice, Al hidrata Al2O3 smo prodali iz redne proizvodnje 13 ton, iz predelave pa 381 ton, to je skupaj 8.085 ton in je za 319 ton večja od načrtovane proizvodnje (indeks 104). Kumulativna proizvodnja kalcinirane glinice in prodanega hidrata Al2O3 je dosežena s 15.375 in ne dosega planirane za 1.281 ton oz. 8 %, proizvodnje v prvih dveh mesecih preteklega leta pa ne za 2.354 ton oz. 13. Iz tabele II je razvidno, da smo pri proizvodnji Al hidrata Al2O3 v prvih dveh mesecih porabili 97 % boksita, 100 % Na hidroksida, 119 % pare, 183 % žgane apna, 113 % električne energije.

Pri proizvodnji kalcinirane glinice smo v I. in II. mesecu presegli porabo električne energije za 12 %, toplotne energije smo porabili 2 % manj, Al fluorida pa 67 % manj kot smo predvideli v letnem planu poslovanja.

Februarska proizvodnja raztopljenega vodnega stekla znaša iz redne proizvodnje 597 ton (indeks 69) iz predelave pa 97 ton

(indeks 36). V dveh mesecih smo proizvedli 984 ton iz redne proizvodnje, kar je za 831 ton oz. 46 % manj kot smo načrtovali in 97 ton iz predelave, kar je samo 17 % od planirane količine.

Proizvodnja zeolita A-suhega je v II. mesecu dosežena s 133 ton (indeks 47), v I. in II. mesecu pa znaša 161 ton, to je 429 ton oz. 74 % manj kot smo načrtovali.

TOZD Proizvodnja aluminija

V hali A smo v februarju proizvedli 1.628 ton elektrolitskega Al in presegli planirano proizvodnjo za 44 ton oz. 3 %. Kumulativna proizvodnja znaša 3.427 ton in je prav tako za 3 % višja od planirane in 1 % manjša kot v prvih dveh mesecih preteklega leta.

V hali B znaša februarska proizvodnja 1.861 ton in je enaka planirani. V I. in II. mesecu smo proizvedli 3.940 ton in za 1 % presegli načrtovano proizvodnjo.

Proizvodnja poskusnih peči je v februarju 86 ton (indeks 104), v obeh mesecih pa znaša 176 ton (indeks 100).

V drugem mesecu smo proizvedli skupaj v halah A, B in B-6P 3.575 ton elektrolitskega Al in s to količino presegli plan za 52 ton oz. 1 %, v prvem in drugem mesecu skupaj pa znaša proizvodnja 7.543 ton (indeks 102). V hali A smo v I. in II. mesecu porabili 98 % anodne mase, 77 % kriolita, 94 % Al fluorida in 99 % električne energije.

V hali B pa smo presegli samo porabo anodne mase za 1 %,

II. PREGLED PORABLJENIH NAJVAŽNEJŠIH SUROVIN NA ENOTO

TOZD/PROIZVOD	Enota mere	Plan 1985	DOSEŽENO		INDEKS	
			II	I-II	1	7
			4	5	6	7
1	2	3	4	5	6	7
TOZD Tovarna glinice						
Al hidrat — Al2O3						
— boksit	t *	2,653	2,635	2,568	99	97
— Na hidroksid	t *	0,13860	0,13473	0,13820	97	100
— para	t	4,450	5,02583	5,27952	113	119
— žgano apno	t	0,0405	0,11168	0,07415	276	183
— el. energija	kWh	360,653	408,302	406,749	113	113
Kalcinirana glinica						
— toplotna energija	GJ	5,445	5,30738	5,32192	97	89
— para	t	0,0402	0,04018	0,04007	100	100
— Al fluorid	t	0,000412	0,00013	0,00014	32	33
— el. energija	kWh	31,174	32,352	34,882	104	112
TOZD Proizvodnja aluminija						
Elektrolitski Al — hala A						
— glinica	t	1,920	1,92002	1,91999	100	100
— anodna masa	t	0,575	0,54908	0,56112	95	98
— kriolit	t	0,030	0,03012	0,02301	100	77
— Al fluorid	t	0,040	0,03812	0,03776	95	94
— el. energija	kWh	17,971	17,693	17,742	98	99
Elektrolitski Al — hala B						
— glinica	t	1,920	1,92004	1,91993	100	100
— anodna masa	t	0,565	0,57191	0,56926	101	101
— kriolit	t	0,025	0,02178	0,02452	87	98
— Al fluorid	t	0,040	0,04123	0,03576	103	89
— el. energija	kWh	17,537	17,338	17,243	99	98
Elektrolitski Al — hala B6P						
— glinica	t	1,920	1,92263	1,92215	100	100
— anodni bloki	t	0,600	0,58941	0,57432	98	96
— kriolit	t	0,030	0,01158	0,01985	89	66
— Al fluorid	t	0,040	0,01795	0,01814	45	45
— el. energija	kWh	16,979	16,427	16,837	97	99
Anodna masa						
— petrolkoks	t	0,67165	0,64728	0,65078	96	97
— katranska smola	t	0,338015	0,35941	0,36302	106	107
— mazut	t	0,0055	0,00118	0,00134	21	24
— el. energija	kWh	150	145	145	97	97
* — programiran normativ						

Sklepanje poslovnih pogodb

(Poročilo s seminarja)

Zveza društev pravnikov v gospodarstvu Slovenije, je v prvi polovici februarja organizirala seminar na temo SKLEPANJE POSLOVNIH POGODB.

Podala bi kratek pregled referatov s seminarja s povzetkom vsebine obravnavanih tem.

1. Marko ILESIČ s Pravne fakultete je v referatu z naslovom Pravni pomen ponudbe in pogajanj o sklenitvi pogodbe, ponovil opredelitve osnovnih pojmov, ki se pojavljajo pri pogajanju in sklepanju pogodb.

Omenil je preliminarne kontakte kot eno izmed faz pogajanj, ki pomenijo šele navezavo stikov med možnima bodočima strankama neke pogodbe in se ustavi ob samem pogajanju, ki predstavlja aktivnosti sestavljene iz predlogov in protipredlogov udeleženi strank, razpravljanja in usklajevanja teh predlogov, vse s ciljem izdelave oz. oblikovanja dokončne ponudbe.

Opozoril je na pomen spoštovanja načela poštenosti v vseh fazah pogajanj, opredelil pojem, oblike in vrste ponudb (ZOR: »Ponudba je določeni osebi dan predlog za sklenitev pogodbe, ki vsebuje vse bistvene sestavine pogodbe, tako, da bi se z njihovim sprejemom pogodba lahko sklenila) in prav učinke ponudbe — s sprejemom ponudbe je pogodba sklenjena; sistem vezane in nevezane ponudbe.

2. O pooblastilih organizacij združenega dela in njihovih delavcev pri sklepanju pogodb je govoril Janez SLIBAR, sodnik Vrhovnega sodišča SR Slovenije.

Posredni zastopnik nastopa v svojem imenu vendar za tuj račun; neposredni zastopnik pa v tujem imenu in za tuj račun. Podrobneje je bil razložen sam pojem in vsebina pooblastila.

Organizacije združenega dela lahko nastopajo samo v okviru svoje dejavnosti, vpisane v register. Pooblastila za nastopanje v pravnem prometu ima temeljna organizacija, razen v kolikor jih prenese za opravljanje določenih ali vseh poslov, na delovno organizacijo.

Upravičenost za zastopanje temelji na:

a) zakonu ... t. i. »pooblaščenec po zaposlitvi« — delavci v organizacijah združenega dela, ki opravljajo dela s katerimi je zvezano sklepanje in izpolnjevanje določenih pogodb, imajo na podlagi tega dejstva že po samem zakonu pravico sklepati in izpolnjevati takšne pogodbe

b) statutu ali drugem samoupravnem splošnem aktu

c) na aktu pristojnega organa
d) na izjavi volje zastopane ... pooblastilo je lahko pismeno, ustno; lahko je posebno ali splošno; posebna vrsta je »poslovno pooblastilo« itd.

V primeru prekoračitve pooblastila je zastopani v zavezi samo, če prekoračitev naknadno odobri; podobno je tudi v primeru sklenitve pogodbe brez pooblastila.

3. Ada POLAJNAR - PAVČNIK je v referatu z naslovom Ničnost in neveljavnost pogodbe ter druge posledice napak pri sklenitvi, podala predvsem teoretična gledanja in razvoj ničnosti in izpodbojnosti.

4. Marko ILESIČ iz Gospodarske zbornice Slovenije pa je spomnil na nekatere posebnosti pri sklepanju pogodb v zunanjetrgovinskem poslovanju — obveznost prijavljanja pogodb in določbe o vsebini pogodbe, s čimer želi zakon o prometu blaga in storitev s tujino, preprečiti, da bi bili interesi jugoslovanskih partnerjev prizadeti. Spomnil je na možnost zaprositi zveznega javnega pravobranilca za mnenje glede pogodbe, ki jo organizacija združenega dela sklepa s tujim partnerjem ter opredelil glavne značilnosti pogodb pri opravljanju gospodarskih dejavnosti v tujini, o vlaganju tujih oseb in o prenosu tehnologije, pogodbe o zastopanju idr.

5. S tem, ko določimo pristojnost sodišča, reševanje sporov iz pogodbe z mednarodnim elementom še nismo uredili, saj je ob sodišču potrebno določiti tudi pravo, ki naj se uporabi pri reševanju morebitnega spora, je poudaril Lojze UDE, član Republiškega komiteja za zakonodajo.

Zakonodaja dovoljuje pristojnost naših sodišč, vendar pa ob tem ne izključuje pristojnosti tujega sodišča v isti zadevi.

Uporaba prava pri reševanju sporov, se v primerih, ko ni določeno drugače, odreja po načelu koneksnosti — najtesnejše zveze s pogodbenim razmerjem.

6., 7. O sodelovanju komercialnih, tehničnih in pravnih kadrov v organizacijah združenega dela pri sklepanju pogodb je govorila Barbara GRAHOR-PELCAR; odvetnik Rudi SELIH pa je opozoril na najpogostejše pomanjkljivosti, ki se pojavljajo pri sklepanju pogodb v praksi.

Odboru za gospodarjenje DSSS je bilo podano poročilo o seminarju, za delavce Sektorja za marketing pa je bil na temo s seminarja, organiziran razgovor.

Darja Havlas, dipl. pravnik

(Nadaljevanje s 4. strani)

ostalih surovin pa smo porabili manj kot smo planirali, in sicer: kriolita za 2 %, Al fluorida za 11 % in električne energije za 2 %.

Pri proizvodnji poskusnih peči smo prav tako porabili manj surovin, kot smo planirali in sicer: anodni bloki (indeks 96), kriolit (indeks 66), Al fluorid (indeks 45) in električna energija (indeks 99).

Za to proizvodnjo smo porabili 7 % več katranske smole, 3 % manj petrolkosa in električne energije ter 76 % manj mazuta napram planirani porabi surovin.

V februarju smo proizvedli 1.860 ton anodne mase, to je samo 85 % planirane proizvodnje. Kumulativna proizvodnja I. in II. je 4.037 ton in je za 435 ton manjša kot smo načrtovali (indeks 90).

TOZD Predelava aluminija

V livarni in obratu predelave smo v drugem mesecu proizvedli 4.135 ton različnih livarniških proizvodov ter s to količino presegli načrtovano proizvodnjo za 18 ton. V prvem in drugem mesecu skupaj znaša proizvodnja 8.767 ton in je za 1 % večja od predvidene.

Od skupne proizvodnje znaša mesečna blagovna proizvodnja 3.666 ton in je za 215 ton večja kot v planu (indeks 106), kumulativna proizvodnja pa je 7.804 ton in je za 530 ton večja kot v planu (indeks 107).

V mesecu februarju smo pretopili 9 ton Al za tuje naročnike, to je samo 3 % planirane količine, v dveh mesecih skupaj pa znaša pretapljanje Al 168 ton (indeks 24).

Gradivo pripravila:
Dragica Leskovar

PO OSMEM MARCU

Mož: Draga, bilo bi bolje, ko osmega marca sploh ne bi bilo.

Žena: Zakaj pa ne?

Mož: Veš, vse sem moral opraviti namesto tebe.

Žena: Ti je bilo hudo?

Mož: To ne, ampak zaradi tega osmega marca bo vsak mesec manjši osebni dohodek kar za 7500 din.

Žena: Kako to misliš?

Mož: Veš draga, včerajšnji delavnik sem zaključil s sosedo.

Žena: Nič hudega, dragi, tudi jaz sem zaključila dan s sodelavcem in ne s teboj. Anica Primožič

V ŠOLI

— Tonček, povej, kakšna je razlika med umetniškim in dokumentarnim filmom?

— V umetniškem filmu preklinjajo, v dokumentarnem pa ne!

Odškodnina za nesrečo

Zaradi nastale škode na delu ali v zvezi z delom, ima delavec pravico zahtevati od temeljne organizacije odškodnino po splošnih načelih o odškodninski odgovornosti. Če delavci ne povrnejo škode delavcu v roku treh mesecev oz. do preteka tega roka pristojni organ temeljne organizacije s sklepom zavrne oz. odkloni zahtevo delavca, ima delavec pravico zahtevati odškodnino pri sodišču združenega dela. Tako je določeno v Zakonu o združenem delu in Zakonu o delovnih razmerjih ter samoupravnih splošnih aktih.

Med škodne dogodke spadajo tudi nesreče pri delu, ki so pri nas skoraj na dnevnem redu. V takih primerih običajno nastane materialna in nematerialna škoda, kot so telesne in duševne bolezni, zmanjšanje življenjskih aktivnosti, skazenost, strah in podobno. Odškodnina se plačuje v denarju, seveda pa mora biti podana na strani temeljne organizacije, bodisi krivdna oz. objektivna odgovornost, kar pomeni odgovornost za delovanje nevarne stvari ali iz nevarne dejavnosti. Zaradi tega imajo temeljne organizacije zavarovano svojo odgovornost pri Zavarovalni skupnosti TRIGLAV, Območni skupnosti Maribor. Z zavarovalno polico št. 012206 so zavarovani škodni dogodki do višine 600.000,00 din za poškodovanje oseb, do 180.000,00 din za poškodovanje stvari in 45.000,00 din za premoženjske škode.

Delavci, ki so se poškodovali pri delu ali v zvezi z delom, lahko postavijo odškodninski zah-

tevek v Službi samoupravnih in pravnih del, ki se posreduje v nadaljnje reševanje zavarovalnici. Predhodno mora biti izpolnjen pogoj o odgovornosti temeljne organizacije, saj v primeru, če delavec povzroči škodo po svoji krivdi, ni opravičen do odškodnine, razen v primerih objektivne odgovornosti. V praksi se pojavlja tudi vprašanje deljene krivde ali soodgovornosti, nadalje uporaba sredstev za varstvo pri delu itd. Glede na navedeno je potrebno pripomniti, da se odgovori na ta vprašanja enostavno prepustijo ustreznim strokovnim službam in ne, da prizadeti odločajo sami.

Oškodovanci lahko zahtevajo odškodnino po končanem zdravljenju ali po odločitvi o invalidnosti, torej, ko so znane vse posledice iz škodnega dogodka. Zahtevku je potrebno priložiti naslednjo dokumentacijo: zapis iz knjige nesreče pri delu tozd, prijavo nesreče pri delu iz Službe za varstvo pri delu, poročilo o ugotovitvi vzroka nesreče, zdravstveno dokumentacijo, kot je poškodbeni karton ali popis bolezni in podobno, potrdilo o bolniškem staležu, potrdilo o prikrajšanju na osebnem dohodku, računi za razne materialne izdatke, sklep o določitvi invalidnosti in invalidskem dodatku itd. Oškodovanci morajo dostaviti fotokopijo iz knjige nesreče pri delu in fotokopijo zdravstvene dokumentacije, ker jo lahko le osebno dvignejo v Obratni ambulanti TGA, in sicer vse v dveh izvodih. Ostalo dokumentacijo priskrbi Služba samoupravnih in pravnih

(Nadaljevanje na 6. strani)

Delajmo varno

Hrup - ropot

Problem škodljivega delovanja hrupa ne samo na sluh, ampak na celotni organizem je eden od najstarejših problemov s katerim se človek sooča v borbi za ohranjanje svojega zdravja. Zato danes problem akustične traume — poškodba sluha zaradi škodljivega delovanja hrupa — dajemo na prvo mesto poznavanja svojega sluha.

Zaradi tega je potrebno, da smo seznanjeni:

1. Splošno

Ropot ne ogroža delavčevega življenja, toda povzroča takšne zdravstvene okvare, ki znatno znižujejo njegovo delovno sposobnost in zmogljivost. Te okvare včasih povzročijo tudi trajno invalidnost. Zaradi ropota lahko nastopijo:

- motnje v ravnotežju
- šumenje v ušesih
- glavobol
- nespečnost
- slabost
- boleznj na nevrotični osnovi

Ropot imenujemo vsak nezaželjen zvok. Stopnja te nezaželenosti je psihološko odvisna od človeka in obsega od neprijetnega zvočnega draržljaja in zdravstvenih okvar, od različnih stopenj popolne izgube sluha. Razen primerne vpliva so še sekundarne posledice, to je nezgode, ki nastanejo zaradi tega, ker ne slišimo dobro signalov in opozoril pri delu.

2. Osnove

Z zvokom razumemo nihanje materialnega delca, največkrat delca zraka, ki ga naše uho čuti. V najbolj preprostem primeru je to sinusno nihanje, ki ga uho zaznamuje kot čisti ton. Višino tona določa tševilo nihanja delca zraka v sekundi (imenujemo ga frekvenca zvoka), zakost zvoka pa določa amplituda nihanja zvoka. Hitrost s katerim se širi nihanje zvoka imenujemo hitrost zvoka in je pri 20° C v:

zraku	340 m/sek
vodi	1450 m/sek
železu	5000 m/sek
opeki	4200 m/sek
betonu	4000 m/sek
lesu	3300 m/sek
gumi	40—150m/sek

Naše uho po eni strani ne zaznava nihanja z zelo nizko frekvenco pod 20 Hz (infrazvoke) po drugi strani pa se visoka frekvenca nad 20000 Hz (ultrazvok) slušno področje je za naše uho od 20 do 20000 Hz pri določeni jakosti zvoka, vendar je človeško uho najbolj občutljivo za zvok v področju frekvence 500 do 5000 Hz.

Zvok merimo z logaritmskimi enotami razmerja med dvema zvočnima tlakoma. Enota je decibel ((dB) A) brez dimenzije, z uporabo decibelske skale smo omejili skalo zvoka na nivo hrupa od 0—130 db z 0 označimo začetno stopnjo in z 130 označimo maksimalno stopnjo.

3. Škodljivost hrupa

Trajen hrup preko 90 dB (A) na delovnem mestu vedno povzroča pri delavcu lažje ali težje okvare sluha. V začetku prihaja do predhodne okvare sluha, ki se v tihj okolici zopet po nekaj urah, najkasneje pa v nekaj dneh, povrne. To naglušnost imenujemo prehodno naglušnost in je povezana s šumi v ušesih. Takšni šumi se pojavljajo posebno pri delavcih, ki na novo nastopijo delo v hrupnem obratu.

Če pa je delavec leta in leta iz dneva v dan izpostavljen močnemu hrupu se ne pojavi samo prehodna naglušnost, pač pa sčasoma pride do neozdravljive ali trajne naglušnosti. Za naglušnost je značilno, da se najprej

pokaže otopelost ušesa za krepjemanje določenih visokih tonov od 2000 — 8000 Hz, zato človek začetnih okvar pri sporazumevanju z govorom v vsakdanjem življenju ne opazi. Škodljivost hrupa je največ odvisna od energije zvoka. Izkušnje so pokazale, da enakomeren hrup od 80 do 85 decibelov v (dB (A)) celo, če deluje po 8 ur dnevno, samo izjemno povzroči poškodbi sluha. Če je raven zvoka od 90 do 100 db (A) se zanesljivo v povprečju 20 let pojavi znatna trajna poškodba sluha. Pri hrupu od 105 dB (A) se lahko pojavi okvara sluha že v 6 letih. Upoštevati je treba, da je ta poškodba neozdravljiva, in če bo delavec še v nadalje izpostavljen hrupu bo poškodba še večja.

Druga veličina, ki vpliva na okvaro sluha je spektralna analiza hrupa, to je višina tonov. Visoki toni s frekvenco nad 2000 Hz so nevarnejši od nizkih. Trajni hrup je nevarnejši za uho kot šumi s prekinitvami pri istem nivoju zvoka.

Varstvo pred hrupom

Kadar hrup postaja nevaren za zdravje ga je treba dušiti in sicer:

- s tehničnimi ukrepi
- z organizacijskimi ukrepi
- z uporabo varovalnih sredstev.

Osnovni ukrepi so primerni tehnični ukrepi. i so: zmanjšanje emisije, virov hrupa s pazljivo konstrukcijo strojev, naprav in priprav. Najuspešnejši in najcenejši so tehnični ukrepi v fazi projektiranja, ko je zamisel še na risalni deski. Če organizacija dela dovoljuje, je najbolje ločiti glasne naprave in priprave od ostalega prostora s steno. S tem zavajujemo delavce pred hrupom, ki neposredno ne strežejo hrupnemu stroju, ampak opravljajo druga dela v proizvodnji.

Uspešno zmanjšanje hrupa v prostoru je, če stene in stroje obložimo z absorpcijsko oblogo. Vendar je potrebno vedeti, da se z absorpcijo v prostoru zavaru-

jejo le delavci, ki delajo v večji oddaljenosti od hrupa. V neposredni bližini hrupa (do 2 m) pa je akustična obdelava prostora brez vpliva. Z absorpcijo se zmanjšuje odmevnost, s tem pa splošna raven hrupa.

Med najuspešnejše ukrepe sodijo tudi kabine, iz katerih delavci nadzirajo delovni postopek. Prednost kabine je tudi, da lahko v razmeroma majhnem prostoru zagotovimo optimalne ekološke pogoje in so zato potrebne majhne moči za orevanje in majhne množine čistega zraka ipd.

Osebnna varovalna sredstva uporabimo, če z drugimi ukrepi ni mogoče delavca zavarovati. Osebnna varovalna sredstva proti hrupu so zelo uspešna, ne obremenjujejo močno delavcev, ki jih uporabljajo in niso posebno draga. Zato ni opravičila, če delavci osebnih varovalnih sredstev ne uporabljajo, kjer so potrebna.

Vrsta varovalnega sredstva	Področje uporabe dB (A)	Stopnja dušenja dB (A)
Čepi iz mineralnih vlaken (švedska vata)	85—150	10—15
Predoblikovani čepi iz gume ali plastične mase	85—100	15—20
Univerzalni naušniki (modri)	90—105	30
Težji naušniki (rumeni)	90—110	45

Nivo hrupa v dB (A)	Motnje (izvor hrupa)
130	Bolečine zaradi zvoka
120	Pnevmatsko kladivo
110	Resonanca lista krožne žage
105	Obtesavanje anode s pnevmatskim sekačem
100	Razbijanje skorje s prebijalcem skorje
95	Mokri mlini na podestu
90	Pri črpanju al. v elektrolizi
85	elektrovarjenje
80	brušenje žag — orodjarna
70—75	dela v strojni delavnici
60	normalni govor
30	šepet

Kot osebnna varovalna sredstva navadno uporabljamo ušesne čep različnih vrst ali naučnike. Vrsto izberemo predvsem od odvisnosti od ravni hrupa pred katerim je potrebno delavca zavarovati. Za orientacijo se lahko ravnamo po spodnji tabeli.

Izbira je odvisna od počutja uporabnika, priročnosti in cene. V splošnem ne priporočajo gumijastih čepov za večkratno uporabo iz higienskih razlogov. Boljši od tega razloga so čepi iz steklenih vlaken za enkratno uporabo, vendar oboji lahko dražijo sluhovod. Te slabosti nimajo naušniki, ki so razen tega vidni že od daleč in nudijo enostavno kontrolo, ali jih delavci uporabljajo.

Glede na zgoraj opisano lahko sami zelo dobro testirate svoj sluh.

V kolikor želite testirati svoj sluh, je potrebno pazljivo prečitati vprašanja in zaokrožite tiste številke, za katere menite, da najbolje odgovarjajo vašemu sluhu.

(Nadaljevanje na 8. strani)

OGLAS

Zamenjam trisobno stanovanje s centralno v Kidričevem za štirisobno stanovanje s centralnim ogrevanjem v Ptujju na Potrčevi.

Jože Murata
Tovarniška 5
Kidričevo

Zakaj usoda posega tja, kjer je najmanj zaželen, vzame ti, kar si imel najraje, in ti dodeli pusto osamljenost, polno spominov.

SPOMIN

22. marca 1985 je minilo žalostno leto, odkar nas je nedadoma zapustil dragi mož in oče

FRANC PETEK

iz Župeče vasi 31

Žalostno je spoznanje, da te ni več med nami. Naš dom pa je ostal prazen in tih.

Žalujoči: žena Marija, hči Marija in sin Franc z družino.

Odškodnina za nesrečo

(Nadaljevanje s 5. strani)

del. Posebej je potrebno opozoriti, da morajo oškodovanci predložiti odškodninskemu zahtevku tudi razna potrdila oz. račune za plačila nastalih materialnih stroškov.

Odškodnino za nastalo škodo zaradi poškodbe iz nesreče pri delu ali v zvezi z delom, ni možno zahtevati za vse poškodbe, ampak bi kot izhodišče upravičenosti do odškodnine lahko šteli le tiste primere, ko je bila nude na zdravniška pomoč in zdravljenje oz. predpisan bolniški stalež.

Anton SELMAJER, pravnik

Dobitnik zlatega znaka

Kar misli, pove. Tak je bil vedno — odkrit in direkten, zato mu tudi ni mar, če se ves čas najinega pogovora vrti magnetofonski trak. Poslušam, kako najprej počasi, potem pa vedno bolj hitro in živo tipa po preteklosti in obuja dogodke tako živo, kakor da so se zgodili včeraj. Del tega sem poskušala tudi zapisati.

Nekega lepega sončnega dne, 24. septembra 1955, je prišel moj sogovornik Franc Kumer v TGA. »Res je bil lep dan«, poudari in začne pripovedovati:

»Tu je bil takrat najboljši osebni dohodek, mnogo višji kot drugje, zato sem se tudi odločil za TGA, čeprav moram povedati, da sem vedno želel delati v kmetijstvu in sem zato tudi šel v kmetijsko šolo. Razmere v kmetijstvu so bile dokaj slabe — delo od teme do teme in slabe plače. Oglasil sem se v personalni (kadrovske službi pri Zupaniču) in že naslednji dan sem postal delavec TGA v dvoriščni skupini. Vsako novo sprejeti delavec je moral najprej v dvoriščno skupino, šele kasneje je, kakor se je pač izkazal pri delu, je napredoval. Takrat je po vagonih prihajalo ogromno raznega materiala, razkladalnih naprav kot danes ni bilo, to so opravljali delavci dvoriščne skupine. Spominjam se, kako sem drugi dan po nastopu službe ostal sam ob sodih, ki jih je bilo potrebno razložiti. Bilo je ogromno dela in ker sem mislil, da je potrebno pač v tej skupini garati, sem vse sode izpraznil kar sam. V naslednjih dveh dneh sem z ostalimi z jeklenimi ščetkami čistil aluminijске hlebčke v Aluminiju.

Po petih dneh pa je prišel pome Maks Mehle in me odpeljal na novo delovno mesto naravnost k črpalkam v naselju, kjer sem nadomeščal delavca, ki je zbolel. Kasneje sem delal v omehčevalnici, v kotlarni na pepelu, na kvantometrih, na kotlu in še kje. Leta 1959 sem šel v plinarno za strojnika. Imel sem srečo, da na nobenem delovnem mestu ni bilo časa za prakticiranje, ampak je bilo potrebno poprijeti takoj — tudi v plinarni je bilo tako. Med tem časom, ko sem bil v plinarni, so bili organizirani razni tečajji od PKV do VKV in tudi jaz sem napredoval in postal vodja izmene. Vse do leta 1971 je bilo v plinarni lepo, dokler je niso ukinitili. Tisto je bil najneprijetnejši dogodek. To, da smo bili prikrajšani pri osebnem dohodku, ni niti bolelo toliko, kot grozen občutek, da sem pri sedemnajstih letih službe v TGA zopet pristal na začetku, saj so me premestili na dela pomožnega elektrolizerja. Tam sem še z dvema tovarišema opravljal najenostavnejša dela — izkop katodnih omar, razbijanje kriolitnih grud in podobno. Tudi v elektrolizi so organizirali tečajje za VKV elektrolizerje in mi trije smo jih opravili. Kmalu zatem sem dobil mesto vodje izmene, kjer sem ostal vse do poklicne rehabilitacije. Potem sem dal skozi še štiri leta srednje šole in zdaj se ukvarjam z učenci.»

Ste s tem delom zadovoljni? Je to tisto, kar radi delate?

Franc Kumer prejema zlati znak TGA za samoupravno področje

»Z mladimi je vedno lušno delati in tudi tu. Mislim, da je to zelo zanimivo delo«. Sirok nasme, ki pove še več kot besede in potrditev tega še stavek »Skratka — prijetno je.«

Katero delo vam je bilo najbolj pri srcu?

»Mislim, da je bilo to v proizvodnji. Rastel sem skupaj s kolektivom, z ljudmi iz obrata, z izmenom, bilo je nekaj, kar nas je povezovalo, morda prav težko delo. Bili smo skupina, tu pa sem vendarle sam.

Povejte še nekaj o svojem delu v DPO in samoupravnih organih, saj vemo, da ste zelo aktivni od samega začetka.

(bili ste najmlajši član prvega delavskega sveta, član upravnega odbora, poslovnokoordinacijskega sveta, predsednik ene prvih disciplinskih komisij nekje na začetku, član komisije za delitev osebnih dohodkov in še bi lahko naštevale).

»V sindikatu sem začel delati res že drugo leto po prihodu v tovarno, vendar nekaj pomembnih funkcij nisem imel. V samoupravljanju je bilo drugače. Lahko rečem, da sem se resnično razvijal skupaj s samoupravljanjem. Takrat je bil delavske svet na nivoju delovne organizacije in ni imel takih pravic kot danes. Ni mogel odločati alternativno in reči, tega predloga ne bomo sprejeli tudi sam ni oblikoval nobenega predloga. O predlogu je lahko le razpravljal, ga sprejel ali zavrnil.

Najnehvaležnejše delo je biti član komisije za osebne dohodke, če si predsednik, pa je še toliko slabše. Drugod pa je bilo prijetno delati. Če se spomnim nazaj na koordinacijski odbor ali

upravni odbor, lahko rečem, da sta imela zelo odločujočo besedo. Npr. upravni odbor je štel devet ljudi, direktor pa je bil že po svoji funkciji član, sodelovale so vse strokovne službe in tam se je vse obdelalo, spililo in doreklo, da v končni fazi ni moglo biti nobenega dvoma.«

Je bila direktorjeva beseda odločujoča?

»Bila, pa tudi ne. Dostikrat smo tudi ure kresali razna mnenja, toda ko smo se razšli, smo imeli enotno stališče, ki smo ga bili dolžni zagovarjati. Točno se je vedelo, kdo je v upravnem odboru in kdo ga je polomil, če je bilo kaj drugače. Danes pa to odgovornost mečemo na vse.«

Dolgo časa ste se ubadali z nagrajevanjem. Menite, da smo že blizu tistemu, kar bi bilo »ta pravo« za TGA?

»Mislim, da je na to zelo težko odgovoriti, saj ima skoraj vsak svoje stališče. Upam, da nam je skupno vsaj eno, da naenkrat zagrabiti z veliko žlico ne gre. Mislim predvsem v tem smislu, da bi šli kar na začetku na neko individualno nagrajevanje. Pri nas je pretežno tako delo, kjer je zelo odvisno delo ene skupine od druge. Poglejmo samo v elektrolizo, kjer na enih in istih celicah delajo skozi 24 ur štiri skupine in skupina skupini lahko naredi veliko dela, ali pa tudi ne. Če bo enkrat prišlo do tega, da bom skupino nagradili za dobro delo, kar se da, saj so tu ves čas zasledovani parametri, ki so v veliki meri odvisni od ljudi, mislim, da bo to dalo rezultate. Do nagrajevanja posameznika pa je verjetno še daleč.«

Vrniva se za leto in nekaj mesecev nazaj. Preživeli smo ukrep družbenega varstva. Smo resnično bolj enotni?

»Mislim, da smo kar s krepki koraki stopili v boljše odnose. Prepričan sem. Res je, da se tu še pojavljajo skupinice ali posamezniki, ki hočejo nekaj drugega, mislim pa, da je večina naših delavcev prišla do spoznanja, da vsak zase ne pomeni nič, da smo organsko tako povezani in v tej proizvodnji drug od drugega odvisni, da enostavno ni mogoče razmišljati drugače kot to, da smo celota. Mislim, da smo na tej poti (poenotenja) prenesli na nivo delovne organizacije počitniške kapacitete, aktivno rekreacijo, tudi v sindikatu smo na nivoju konference združili članarino za financiranje skupnega pomena kot so darila upokojujencem pomoč tistim, ki so dalj časa v bolniški itd, kar je bilo prej prepuščeno tozdom, in je seveda prihajalo do razlik.

Leto družbenega varstva nam je koristilo še za nekaj. Spoznali smo, da se ne moremo opirati na nekakšno idealno pomoč od zunaj, ampak poiščimo kader znotraj ter mu dajmo možnosti, da pokaže, kaj zmore in zna in prepričan sem, da se tu nismo zmotili. To je bila res dobra šola za nas vse.«

Ob imenovanju je bilo čutilo veliko naklonjenosti in zaupanja do vodstva. Je vzdušje še tako?

»Mislim, da je. Vidimo, da bomo, prej ali slej vendar nekaj naredili. Jasno pa nam mora biti, da elektroliza ni kioski, ki ga danes postaviš in jutri že prodajšola za nas vse.«

Dotakniva se še enega vprašanja. Kako bom reagirali, če bo kupček, ki smo ga delili po zaključnih računih manjši.

»Če bomo videli, da res gradimo elektrolizo, kjer ne bomo več
(Nadaljevanje na 8. strani)

proizvajali delovnih invalidov, se bomo, verjetno spriznali tudi s tem. Res pa je, da bi morali v teh časih, ko nam inflacija z velikimi zalogami požira naša prizadevanja, širše in tudi v TGA, storiti nekaj za ustavišev padca standarda. Določene strukture prihajajo v izredno težek položaj, kljub temu, da je sindikat postavil najnižjo mejo osebnega dohodka 22 tisočakov. To ni rešitev, le kapljica v morje.«

Pa reciva, kaj storiti proti temu v naši delovni organizaciji?

»Teško je odgovoriti. Mislim, da je rešitev v tem, da moramo več pridelati. Ne več delati, ampak pridelati.«

Smo v TGA zmožni narediti več?

Recimo, da delamo na peči z desetinko manjšo napetostjo, že nekaj prihranimo. S surovinami sicer ne delamo več tako mačehovsko kot prej, pa vendar bi se dalo še nekaj prihraniti. Pa tudi v administraciji se dušimo med papirji, od tovarne do zveze.«

Kaj bi rekli o navezanosti na tovarno o občutku neke pripadnosti TGA?

»Tovarna je kot drugi dom, kjer zagotavljaš existenco sebi in svoji družini, zato ti nikoli ni vseeno, kako je s to tovarno, kaj se v njej dogaja, kam bo šel razvoj.

Pri mlajših seveda tega ni. Prva leta tudi jaz nisem tega občutil. Če bi se mi kje drugje ponudil boljši osebni dohodek, bi verjetno šel tja, ker pa se mi je tu relativno dobro godilo, in sem hitro tudi napredoval sem seveda ostal in z leti je rasla tudi navezanost. Mislim, da se godi tako tudi drugim, da tam okrog desetega leta stalne zaposlitve že čutijo to pripadnost. Sploh pa pride to nekako samo od sebe, če de-

luješ v samoupravnih organih in soodločaš o pomembnih zadevah, še toliko prej.

Mladi morajo videti svojo bodočnost in s tem bo rasla tudi navezanost do delovne organizacije. Hudo je, ker smo se znašli v težki situaciji, ko nimamo denarja za odpiranje novih delovnih mest. Toda kljub temu mislim, da delamo v TGA napako, ker se branimo mladega strokovnega kadra. Če hočemo s časom v korak, če hočemo uspešno voditi naš MPPAI, menim, da bomo mogli zaposliti še nekaj strokovnjakov. Ne vem, če bodo ti, kar jih imamo, zmogli vse delo.«

Dobili ste zlati znak za samoupravno področje

Veliko let ste delali v izmenah, na sejah ste le redkokdaj manjkali, torej ste žrtvovali veliko prostega časa. Kaj vam pomeni zlati znak?

»To je priznanje delovne organizacije za dolgoletno delo, trud požrtvovalnost in pomeni mi ogromno.«

Še štiri leta in pol se bomo srečevali s tovarišem Kumrom. Potem se bo poslovil. Njegovo bogato družbenopolitično delo bodo nadaljevali, tu in kje drugje, njegovi otroci, tako kot je on šel po stopinjah svojega očeta. To je v rodu, pravi.

Oditi bo hudo, le komu ni. Dolgčas pa ga nikoli ne bo preganjal. Si je že pripravil košček zemlje, kjer bo ustvarjal nekaj, kar mu v mladosti ni uspelo. »Včasih sem hotel kmetovati na veliko, bom pa sedaj na malo«, pove z nasmehom. Tam nekje v Mestnem vrhu že raste sadno drevje in trta — šipon, sauvignon in modri burgundec — zanj, njegovo družino in prijatelje, ki jih ni malo.

Vera Peklarič

Testirajte svoj sluh

(Nadaljevanje s 6. strani)

Vprašanja

Vprašanja	Da	Ne	Včasih
1. Slišite tiktakanje ročne ure	0	2	—
2. Se vam dogaja, da preslišite budilko	4	0	—
3. Imate težave v razumevanju pri telefoniranju	4	0	3
4. Ali se vam dogaja, da imate občutek, da je vaš sluh boljši pri lepem vremenu in slabši pri slabšem vremenu	4	0	—
5. Ali vas drugi opozarjajo, da imate radio ali televizijo navito preglasno	6	0	3
6. Slišite petje ptic	0	2	1
7. Ali se vam dogaja, da opazite približevanje avtomobila zadnji hip	4	0	—
8. Imate težave, če sledite razgovoru, v katerem sodeluje več ljudi	6	0	3
9. Slišite dobro napovedovalce na proslavah ali gledališčih in govornika na predavanju	0	6	3
10. Slišite in razumete šepetanje na oddaljenosti 2 m	0	3	—
11. Slišite na glasbenih koncertih violino ali flavto tako dobro kot ostale instrumente	0	3	—
12. Se vam dogaja, da preslišite zvonec na vratih svojega stanovanja	4	0	2
13. Imate občutek, da večina ljudi nejasno (nerazumljivo) govori	6	0	3

Rezultat:

0 točk

Čestitamo, imate izvrsten sluh!

1—6 točk

Z vašim sluhom ste lahko popolnoma zadovoljni, čeprav ni več popoln.

7—17 točk

Vaš sluh je poškodovan, čeravno nimate večjih težav, obiščite

zdravnika, ki vam bo dal potreben nasvet.

18—36 točk

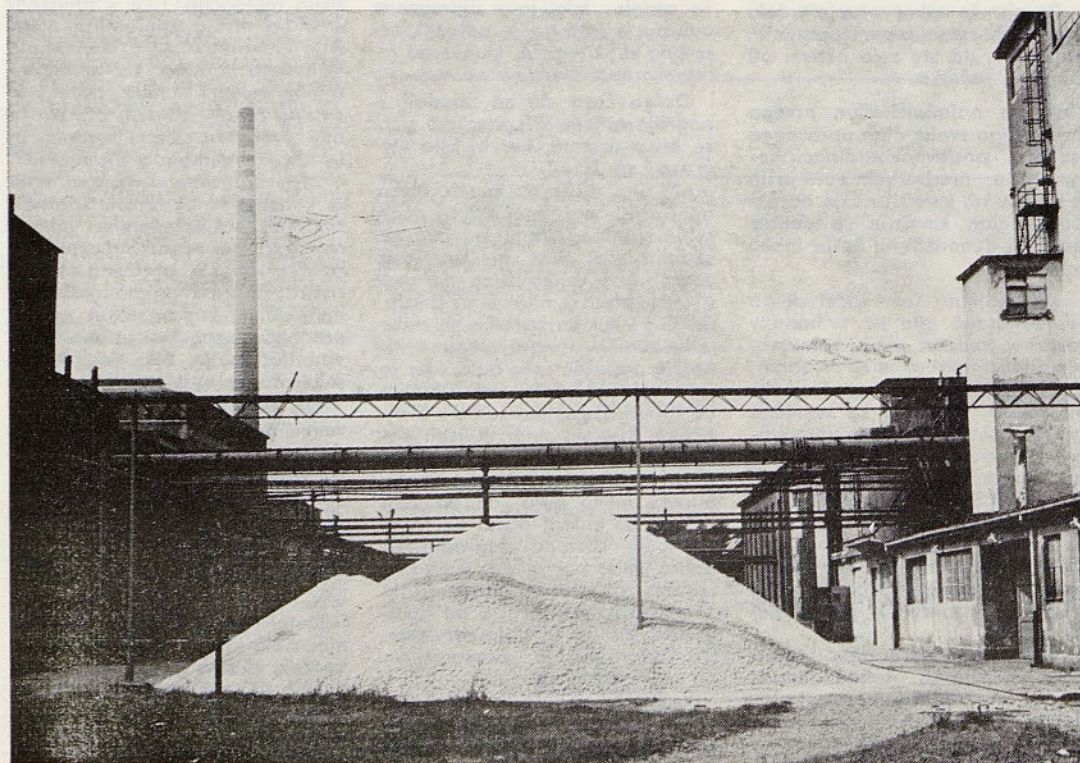
Pri vas je že prisotna delna izguba sluha. Potreben je takojšen obisk pri zdravniku.

Nad 36 točk

Vaš sluh je na žalost slab. Potrebna vam je zdravniška pomoč.

Služba varstva pri delu

Vodno steklo

Obvestilo

V zadnjem času ugotavljamo, da vse več upokojencev TGA želi zamenjati svoja večja stanovanja za manjša. Stanovanja so v Ptujju in v Kidričevem.

Delavce, ki imajo manjša stanovanja, pa bi jim glede na število družinskih članov pripadalo večje stanovanje in si to tudi želijo, obveščamo, da se oglase v Kadrovske splošnem sektorju pri tov. Krambergerjevi, kjer boste dobili vse informacije o možni zamenjavi stanovanja.

Nezgode v februarju

	Na delu	Na poti	Skupaj
TOZD GLINICA	9	—	9
TOZD PROIZV. ALUMINIJA	7	1	8
TOZD PREDELAVA ALUMINIJA	7	—	7
TOZD VZDRŽEVANJE	5	—	5
TOZD KONTROLA KVALITETE	—	1	1
DS SKUPNIH SLUŽB	—	1	1
Skupaj:	23	3	31

Vzroki nezgod:

apno, prah, natega, elevator za premog, polodenela tla, kanal, kovinski oder, lužnata voda, el. celica, el. peč, ročni vilicar, livni stroj, za široki trak, ročno orodje — kladivo, peč — mešalnik, leteči predmet, stiskalnica, hidravlične škarje, motorno kolo.

TOZD GLINICA

1. Simonič Vinko, mat. št. 2539, roj. 18. 7. 1933, stanujoč Dornava 3, zaposlen v TOZD Glinica — beli del, se je poškodoval 3. februarja. Pri odpiranju ventila za tesnilno vodo na črpalki za kavstični lug je zaradi poškodovane gumi cevi brizgnilo vodo, ki je bila pomešana z lugom v obraz. Utrpel je opeklino po obeh očeh. Vzrok: Neuporaba zaščitnih očal.

2. Plajnshek Franc, mat. št. 4587, roj. 19. 8. 1956, stanujoč Pleterje 73, zaposlen v TOZD Glinica — kotlarna, se je poškodoval 9. februarja. Pri prevračanju vagoneta za pepel mu je spodrsnilo in je padel na hrbet. Pri padcu je z nogo udaril v vagonet in si poškodoval prst desne noge.

3. Drevenšek Bojan, mat. št. 6201, roj. 24. 7. 1959, stanujoč Strojna 60, zaposlen v TOZD Glinica — kotlarna, se je poškodoval 5. februarja. Med čiščenjem travov pod silosom za pepel se je z glavo udaril ob cev odra. Utrpel je vreznino na glavi.

4. Mesarec Janko, mat. št. 6316, roj. 20. 7. 1965, stanujoč Senešci 39, zaposlen v TOZD Glinica — rdeči del, se je poškodoval 14. februarja. Pri pranju terena okrog južne črpalke pri reaktorju v KS-u je iznenada iz rešetke črpalke brizgnila lužina po nogah. Ko je videl, kaj se je pripetilo, je hitro odskočil in pri tem stopil v neprekriti kanal v katerem je bilo ca 10 cm luga. Utrpel je lužne opeklino po kolenu desne noge in gležnju leve noge.

5. Rajh Franc, mat. št. 6237, roj. 18. 5. 1951, stanujoč Apače 176, zaposlen v TOZD Glinica — rdeči del, se je poškodoval 10. februarja. Pri nadziranju transporta iz deponije I mu je na poledenelem podestu spodrsnilo in je padel. Pri padcu je z desno roko udaril ob konstrukcijo traku. Utrpel je udarec po desni roki.

6. Cenar Anton, mat. št. 5845, roj. 19. 1. 1961, stanujoč Mezgovci 55 b, zaposlen v TOZD Glinica — kotlarna, se je poškodoval 22. februarja. Delovna nezgoda se je pripetila v kotlarni. Pri natezanju verige na elevatorju za premog mu je trak spodrsnil iz rok, ter pri tem udaril po nosilni konstrukciji z levo roko. Poškodovanec je utrpel udarec po hrbtni strani zapestja.

7. Mohorko Zvonko, mat. št. 6585, roj. 26. 10. 1963, stanujoč

Tovarniška 13 — Kidričevo, zaposlen v TOZD Glinica rdeči del, se je poškodoval 13. februarja. Pri meritvah lugov na dekantaciji se mu je iz natega vtilil lug za rokov leve roke. Utrpel je opeklino na podlakti leve roke.

8. Mlinarič Štefan, mat. št. 1239, roj. 16. 10. 1927, stanujoč Zg. Hajdina 82, zaposlen v TOZD Glinica — rdeči del, se je poškodoval 15. februarja. Pri kontroli škroba na posodi R3 na dekantaciji mu je iznenada priletel drobec prahu (pepel) v desno oko.

9. Lamoret Franc, mat. št. 2660, roj. 18. 2. 1938, stanujoč Ptujška gora 11, zaposlen v TOZD Glinica Rdeči del, se je poškodoval 26. februarja. Pri zapiranju pokrova nad severnim reaktorjem v KS-u mu je brizgnila tekočina apnenega mleka v levo oko.

TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA

1. Perger Stanko, mat. št. 5115, roj. 20. 11. 1958, stanujoč Frankovci 7/a, zaposlen v TOZD Proizvodnja aluminija Hala B, se je poškodoval 6. februarja. Delovna nezgoda se je pripetila v elektrolizi B. Pri ročnem mešanju tekočega kriolit pred črpanjem aluminija, mu je brizgnil tekoči kriolit za čevljev desne noge.

2. Orenberg Nikolaj, mat. št. 2727, roj. 20. 11. 1939, stanujoč Kungota 5, zaposlen v TOZD Proizvodnja aluminija Hala B, se je poškodoval 14. februarja. Ponesrečenec je ugašal anodni efekt na el. peči št. 608. Zaradi vlažnega lesa je prišlo do eksplozije zaradi česar je brizgajoči elektrolit opekel ponesrečenca po obrazu. Vzrok: Neuporabna ščitnika za obraz.

3. Horvat Ivan, mat. št. 6665, roj. 18. 10. 1965, stanujoč Zamušani 65/a, zaposlen v TOZD Proizvodnja aluminija Hala A, se je poškodoval 12. februarja. Pri odklanjanju anodnega efekta na el. celici št. 240 z lesenim drogom je prišlo do eksplozije. V trenutku eksplozije se je ponesrečenec obrnil zaradi česar ga je talina opekla po vratu in zadnji strani glave.

4. Cafuta Franc, mat. št. 6897, roj. 31. 1. 1962, stanujoč Spuhlja 91/a, zaposlen v TOZD Proizvodnja aluminija Hala A, se je poškodoval 12. februarja. Pri ugašanju efekta z lesenim drogom na el. celici št. 213 je prišlo zaradi vlažnega lesa do eksplozije. Brizgajoče topilo je ponesrečenca opeklo po obrazu in vratu. Obraznega ščitnika ni uporabljal.

5. Črepinko Branko, mat. 6690, roj. 27. 3. 1963, stanujoč Njiverce vas 30, zaposlen v TOZD Proizvodnja aluminija Hala B, se je poškodoval 17. februarja. Pri ugašanju anodnega efekta na el. celici je brizgnil tekoči kriolit, kateri ga je opekel po gležnju leve noge.

6. Zajšek Anton, mat. št. 5353, roj. 15. 1. 1959, stanujoč Cankarjeva 6, zaposlen v TOZD Proizvodnja aluminija — Hala A, se je poškodoval 19. februarja. Na pot hroti glavni vratarnici pri skladišču gradbenega materiala mu je na poledenelem cestišču spodrsnilo in je padel. Pri padcu si je poškodoval palec desne roke.

7. Mlakar Janko, mat. št. 6502, 13. 2. 1955, stanujoč Slovenja vas 21, zaposlen v TOZD Proizvodnja aluminija Hala A, se je poškodoval 23. februarja. Pri ugašanju anodnega efekta na 412 peči mu je brizgnil kriolit za čevljev desne noge. Dobil je opeklino nad gležnjem desne noge.

8. Lazar Martin, mat. št. 4981, roj. 1. 9. 1950, stanujoč Hrastovec 83, zaposlen v TOZD Proizvodnja aluminija Hala B, se je poškodoval 27. februarja. Pri vstavljanju zasilnega stikala med tokovodnike pri el. celici 811 je prišlo do iskrjenja pri čemer je priletel delček žarečega aluminija ponesrečenca v obraz, zaradi česar je utrpel manjšo opeklino na obrazu.

TOZD PREDELAVA ALUMINIJA

1. Šalamun Milan, mat. št. 4274, roj. 7. 7. 1953, stanujoč Podvinci 118, zaposlen v TOZD Predelava aluminija — izparilci, se je poškodoval 9. februarja. Ponesrečenec je na stiskalnici (napravi za oblikovanje izparilnih plošč) dobil prste leve roke med zgornjo in spodnjo ploščo in mu pri tem močno stisnilo štiri prste leve roke.

2. Potočnik Janez, mat. št. 3694, roj. 1. 10. 1939, stanujoč Ptujška gora 82, zaposlen v TOZD Predelava aluminija — stara livarna, se je poškodoval 13. februarja. Pri pometanju tehtnice mu je priletel drobec prahu v levo oko.

3. Intihar Franc, mat. št. 6529, roj. 19. 12. 1967, stanujoč Dolena 7, zaposlen v TOZD aluminija — predelava žilindre, se je poškodoval 7. februarja. Delovna nezgoda se je pripetila v predelavi žilindre. Poškodovanec je hotel z ročnim vzvodom odstraniti aluminij, ki je bil sprjet v hladilnem talu, ter pri tem udaril z roko po ohišju bobna. Poškodovanec je utrpel udarec po zapestju desne roke.

4. Kajsersberger Zdravko, mat. št. 5509, roj. 9. 6. 1960, stanujoč Stogovci 35, zaposlen v TOZD aluminija — livarna, se je poškodoval 8. februarja. Ponesrečenec je z grebljico posnemal žlindro iz 2 B mešalnika. Ker je pihal veter in ker žlindra pada iz peči v posodo mu je zaneslo prah v levo oko.

5. Zebec Henrik, mat. št. 4176, roj. 9. 10. 1944, stanujoč Medvece 29/b, zaposlen v TOZD Predelava aluminija, se je poškodoval 18. februarja. Ponesrečenec je s sodelavcem čistil livni žleb kateri je bil zalit z aluminijem. Pri tem delu je ponesrečenec držal sekač, sodelavec sluga pa je s kladivom udarjal po sekaču pri čemer je kladivo odskočilo in ponesrečenca udarilo po levi roki.

6. Petek Franjo, mat. št. 4574, roj. 9. 5. 1948, stanujoč Središče ob Dravi, zaposlen v TOZD Predelava aluminija — nova livarna, se je poškodoval 24. februarja. Delovna nezgoda se je pripetila v novi livarni. Poškodovanec je

nastavljal brizganje grafita na livnem stroju za široki trak med pogonom in mu je pri tem stisnilo 4. prst leve roke med nosilec vodila in šobo.

7. Angel Anton, mat. št. 4062, roj. 6. 1. 1950, stanujoč Kajuhova 9, zaposlen v TOZD Predelava aluminija — nova livarna, se je poškodoval 26. februarja. Ponesrečenec je opravljal baterijski ročni vilicar za prevoz palet in se pri tem povozil po levi nogi in utrpel poškodbo gležnja. Nesreča se je zgodila zaradi nepravilnega upravljanja vilicarja.

TOZD VZDRŽEVANJE

1. Kurež Franc, mat. št. 3152, roj. 21. 8. 1938, stanujoč Draženci 70/a, zaposlen v TOZD Vzdrževanje — elektro, se je poškodoval 7. februarja. Poškodovanec je šel peš od sanitarnega prostora na delovno mesto v polnilnico akumulatorjev, ter mu je na cesti med elektrolizo A in livarno padel tujek — prah v desno oko.

2. Gajser Vladimir, mat. št. 6094, roj. 29. 9. 1962, stanujoč Skrblje 6 — Majšperk, zaposlen v TOZD Vzdrževanje — strojno, se je poškodoval 2. februarja. Delovna nezgoda se je pripetila v strojni delavnici glinice. Pri razrezu pločevine na hidravličnih škarjah mu je stisnilo kazalec leve roke med pločevino in ohišjem škarjen. Delavec je utrpel lažjo poškodbo kazalca leve roke. Vzrok: Neprimeren način dela na razrezu.

3. Spicer Jože, mat. št. 1891, roj. 5. 3. 1934, stanujoč Reševa 6, zaposlen v TOZD Vzdrževanje — gradbeno, se je poškodoval 12. februarja. Ponesrečenec je šel peš od strojnega vzdrževanja v gradbeno vzdrževanje, ter si je na cesti pri hoji po poledenelem cestišču zvil gleženj leve noge.

4. Korošec Rudolf, mat. št. 5039, roj. 2. 4. 1930, stanujoč Skrblje 14, zaposlen v TOZD Vzdrževanje — strojno, se je poškodoval 15. februarja. Delovna nezgoda se je pripetila na poti iz dela domov. Poškodovanec je šel peš, ter je na cesti Majšperk Skrblje padel po poledenelem cestišču in si pri tem zvil levo nogo v gležnju.

5. Galun Franc, mat. št. 6162, roj. 5. 1. 1962, stanujoč Majšperk 81, zaposlen v TOZD Vzdrževanje — strojno, se je poškodoval 25. februarja. Delovna nezgoda se je pripetila v elektrolizi B. Pri demontaži plinskih plaščev iz elektrolitske peči mu je ta padel na stopalo desne noge.

TOZD KONTROLA KVALITETE

1. Potočnik Anton, mat. št. 2713, roj. 1936, stanujoč Ptujška gora 113, zaposlen v TOZD Kontrola kvalitete, se je poškodoval 14. februarja. Na poti v službo mu je pri laboratoriju glinice na poledenelem betonskem tlaku spodrsnilo in je padel. Pri padcu si je zvil koleno leve noge.

DS SKUPNIH SLUŽB

1. Beranič Jožica, mat. št. 5831, roj. 10. 3. 1953, stanujoča Apače 111, zaposlena v DS SS — splošna služba, se je poškodovala 3. februarja. Ponesrečenka se je vračala iz službe proti domu na relaciji Kidričevo — Apače jo je pretresno prehitel mopedist zaradi česar je ponesrečenka padla in utrpela poškodbo glave in leve roke. Frančka Z.

Družbena samozaščita in SLO

POMEMBNEJŠE TELEFONSKE STEVILKE V TGA

1. Dežurni gasilec	589
2. Glavna vratarnica	683
3. Obratna ambulanta	400
4. Služba varstva pri delu	324

PLAMEN — POŽAR — EKSPLOZIJA

KAJ JE TO PLAMEN?

PLAMEN je goreč razžarjen plin, ki ga lahko vidimo povsod. Ta zagori takrat, kadar se gorljiva snov segreje do določene temperature — vnetišča in če je primešana še potrebna količina kisika. Kadar pa plamen zavzame večje površine, se ta razvije v požar.

KAJ JE POTREBNO ZA GORENJE?

Za GORENJE je potrebno:

1. GORLJIVA SNOV, katera je lahko v trdnem, plinastem ali tekočem stanju,
2. TOPLOTNA ENERGIJA, za vžig in
3. KISIK, ki pospešuje gorenje.

ZACETNI POŽAR se lahko razvije dalje. Za to je potrebna toplota, ustrezna količina kisika in čas.

POŽAR je odvisen od gorljive snovi in od okoliščin, ki podpirajo ali zadržujejo njegovo širjenje. Širi pa se lahko na bližnje gorljive predmete, sosednje prostore, ter na bližnje ali oddaljene stavbe.

KAJ JE TO EKSPLOZIJA?

EKSPLOZIJA je trenutni vžig in zbruh gorljivih plinov ali pravih, gorljivih hlapov in prašnih delcev.

Nevarnost požara preži na vsakem koraku.

POMNITE! Požar učinkovito pogasimo, če smo prisebni in resno hitro gasimo.

Požar bomo lahko pogasili brez posebnih težav:

- v prvi minuti s kozarcem vode,
- v drugi minuti — že težje z vedrom vode,
- v tretji minuti — še težje s cisterno vode.

(se nadaljuje)

Drago Hertiš

Obrambno in samozaščitno usposabljanje

Usposabljanje delovnih ljudi in občanov za opravljanje nalog narodne zaščite se izvaja po programih, ki zagotavljajo usposabljanje za opravljanje določenih nalog družbene samozaščite, za oborožen boj in druge oblike odpora.

Usposabljanje pripadnikov, ki so razporejeni v enote in štabe za civilno zaščito ter službo za opazovanje in obveščanje, se izvaja po programih, ki zagotavljajo temeljno in dopolnilno usposabljanje za izvrševanje nalog civilne zaščite oziroma službe za opazovanje in obveščanje.

Program za temeljno usposabljanje pripadnikov, ki so razporejeni v enote in štabe civilne zaščite sme trajati največ 80 ur, program za dopolnilno usposabljanje pa letno največ 20 ur.

Program za temeljno usposabljanje pripadnikov, razporejenih v službe za opazovanje in obveščanje sme trajati največ 40 ur, program za dopolnilno usposabljanje pa letno največ 10 ur.

Dopolnilno usposabljanje se izvaja praviloma v obliki vaj in praktičnega dela.

Pripadnikom civilne zaščite se prizna opravljeno temeljno uspo-

sabljanje, če so si potrebno znanje pridobili med izobraževanjem v izobraževalni organizaciji, med služenjem vojaškega roka ali na drug način.

Pripadnik civilne zaščite ali službe za opazovanje in obveščanje se mora udeležiti usposabljanja za izvajanje svojih nalog. Pripadniku civilne zaščite ali službe za opazovanje in obveščanje se na njegovo prošnjo odloži usposabljanje ali posamezna vaja:

1. če je zaradi bolezni ali poškodbe nezmožen obiskovati usposabljanje oziroma vajo;
2. če je ob pozivu k usposabljanju na šolenju in bi zaradi tega izgubil šolsko leto;
3. če neguje člana skupnega gospodinjstva, ki je hudo bolan;
4. če je po vročitvi poziva nastal smrtni primer v družini ali gospodinjstvu.

Usposabljanje ali posamezna vaja se lahko izjemoma odloži zaradi neodločljivih službenih nalog ali kmetijskih ali obrtnih opravil.

Določba prvega in drugega odstavka tega člena se uporablja tudi za usposabljanje delovnih ljudi in občanov za opravljanje nalog narodne zaščite.

Prošnja za odložitev usposabljanja ali vaje je treba vložiti pri organu, ki je pripadnika vpoklical, v osmih dneh od vročitve poziva, iz razlogov po 1. in 4. točki drugega odstavka tega člena pa v osmih dneh od nastanka razloga.

O prošnji iz prejšnjega odstavka odloča organ, ki je osebo vpoklical, o pritožbi pa občinski upravni organ pristojen za zadeve ljudske obrambe oziroma republiški sekretariat za ljudsko obrambo, če je odločbo prve stopnje izdal upravni organ pristojen za zadeve ljudske obrambe občine oziroma mestne skupnosti.

Pritožba zoper odločbo prve stopnje ne zadrži izvršitve odločbe.

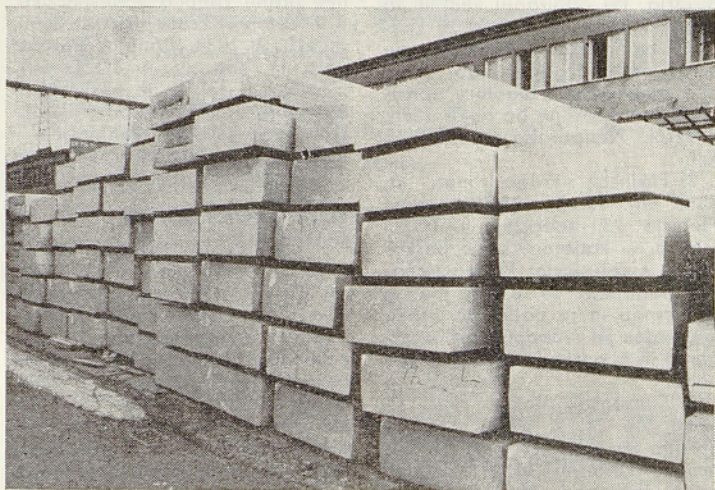
Usposabljanje delovnih ljudi in občanov za opravljanje nalog splošne ljudske obrambe in dru-

žbene samozaščite, za opravljanje nalog narodne zaščite, pripadnikov civilne zaščite, službe za opazovanje in obveščanje, enot za zveze družbenopolitičnih skupnosti ter delavcev, ki v organih in organizacijah opravljajo strokovna dela splošne ljudske obrambe se praviloma izvaja izven delovnega časa oziroma kadar udeleženci ali pripadniki ne delajo, in jim med tem časom ne pripada nadomestilo osebnega dohodka.

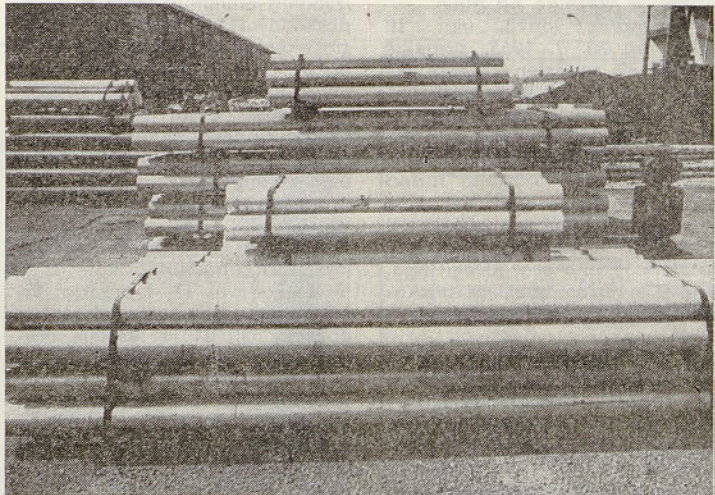
Z denarno kaznijo od 2.000 do 20.000 dinarjev je lahko kaznovan tisti, ki se ne odzove pozivu ali ne ravna po ukazu pristojnega organa in če se kako drugače izmika izvrševanju svojih pravic in dolžnosti v zvezi s sodelovanjem v civilni zaščiti. Enaka kazen je zagrožena, če se ne odzove pozivu in če se izmika usposabljanju.

R. M.

Brame

Okroglice

ZAHVALE

Strašno dejstvo, da sem v prometni nesreči zgubila moža, mi je v dnevih slovesa blažila prisotnost njegovih sodelavcev in prijateljev iz TOZD Vzdrževanje.

Vsem se iz srca zahvaljujem za izraze sožalja, za pomoč pri organizaciji pogreba, za cvetje, ki ste mu ga poklonili, za bolečino, ki ste jo delili z menoj.

Zalika OBRAN

Ob prerani in nenadomestljivi izgubi našega dragega moža in očeta

Franca ŠEGULE

se najtopleje zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata tozda Predelava aluminija, govorniku ter vsem sodelavcem za pomoč, izrečene besede sožalja in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Posebej hvala tudi pevcom in godbi na pihalu TGA.

Žalujoča žena in otroci

Zaključki akcijske konference ZK SOZD Unial

Na akcijski konferenci ZK SOZD UNIAL, dne 6. marca 1985 smo komunisti ocenili uresničevanje usmeritev problemske konference ZK SOZD, ki je bila 26. junija 1984 ter sprejeli usmeritve za svoje nadaljnje akcijsko delovanje.

Ena izmed obveznosti, ki je bila sprejeta na zadnji problemski konferenci je bila, da naj predsedstvo problemske konference pripravi analizo izvajanja usmeritev problemske konference in to analizo posreduje vsem OO ZK v SOZD in organom ZK občin Ptuj, Trbovlje, Slovenska Bistrica Maribor - Rotovž ter MS ZKS za Podravje. Ker smo se dogovorili, da bomo uresničevanje usmeritev problemske konference ocenili na akcijski konferenci, kateri je prisostvoval tudi sekretar predsedstva CK ZKS tov. Miha Ravnik, analiza ni bila posredovana niti OO ZK v SOZD niti omenjenim organom ZK. Pač pa je analiza bila predložena vsem, ki so sodelovali na akcijski konferenci. Na ta način so bili z analizo seznanjeni vsi sekretarji OO ZK v SOZD oziroma njihovi namestniki. Le-ti so lahko na tej podlagi, po potrebi, odprli razpravo o posameznih vprašanjih v svojih sredinah.

V razpravo na akcijski konferenci se je vključilo 20 izmed 58 prisotnih udeležencev akcijske konference. Iz vsebine teh razprav izhajajo številne pobude za skupne usmeritve in aktivnosti.

Načelne ugotovitve akcijske konference glede uresničevanja usmeritev zadnje problemske konference so:

— da se vprašanja, ki jih je postavila problemska konferenca primerno razrešujejo,

— da so uresničene nekatere pomembne usmeritve problemske konference (družbeno ekonomske utemeljitve za vlaganje v projekt MPPAI, ureditev cenovnih odnosov, opredelitve deležev v skupnem dinarskem in deviznem prihodku, združevanje sredstev za MPPAI, utrjevanje notranjih odnosov),

— da je bilo zastavljenih veliko aktivnosti,

— da so opazni številni pozitivni premiki in

— da se skupni dogovori komunistov zadovoljivo uveljavljajo. Iz ugotovitev akcijske konference pa tudi izhaja, da ostaja veliko vprašanj, ki jih je zastavila problemska konferenca nedorečenih in da so nekateri cilji le deloma doseženi, da so pri delu komunistov še slabosti in nedoslednosti in da so le-ti v svojih okoljih premalo samoiniciativni.

Splošna usmeritev akcijske konference je, da moramo poiskati in doseči tak način delovanja komunistov, ki bo omogočal učinkovito mobilizacijo članstva za dosego dogovorjenih integralnih ciljev SOZD. Konkretno delovanje naj bo usmerjeno tako, da bo omogočalo učinkovito razreševanje perečih vprašanj v SOZD in da bo doprineslo k nadaljnjemu uspešnemu razvoju in dograjevanju tega poslovnega sistema.

Na podlagi takšnih izhodišč naj komunisti v vseh OO ZK v SOZD obravnavajo, dopolnijo, sprejmejo in se poenotijo za izvajanje sledečih konkretnih usmeritev in aktivnosti:

1. Ob vseh protislovljivih družbene in gospodarskega razvoja, ki so danes prisotna, predstavlja uresničevanje dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije temeljni pogoj za izhod iz težkega gospodarskega položaja. Stabilizacijski program pa ne pomeni samo gospodarske preobrazbe; predstavlja korenite spremembe v proizvodnih odnosih. S tem so povezane globoke spremembe v miselnosti, ravnanju in načinu življenja.

Če razumemo dolgoročni program gospodarske stabilizacije kot temeljni usmerjalni dokument za oblikovanje tekočih poslovnih in razvojnih odločitev in za načrtovanje in izvajanje politike, potem predstavlja v našem poslovnem sistemu poleg mnogih tekočih gospodarskih nalog (ustvarjanje pogojev za nemoteno proizvodnjo, maksimalno izkoriščanje notranjih rezerv, prestrukturiranje proizvodnje itd.) našo najvažnejšo stabilizacijsko nalogo modernizacija proizvodnje primarnega aluminija (MPPAI) in nekatere nujne posodobitve na področju predelave.

Komunisti bomo aktivno delali za čimbolj učinkovito izpolnitev nalog projekta MPPAI kot so sprejete v njegovem planu aktivnosti in s sklepi delavskih svetov o organizaciji in nalogah projekta oziroma v investicijskem programu.

Komunisti se zavedamo, da nam le posodobljanje tehnologije lahko ustvari realno podlago in ugodnejše startne pogoje za nastop na svetovnem trgu. Zato

se bomo vsak v svojem delovnem okolju zavzemali, da bodo doseženi in dogovorjeni ustrezni premiki pri zamenjavi zastarele tehnologije in, da se bo obnovila oziroma nadomestila iztrošena oprema. Poleg tehnično tehnoloških rešitev bomo vso pozornost posvečali predvsem družbeno ekonomskim vidikom modernizacije naše proizvodnje.

2. Združevanje sredstev je eden izmed temeljev uveljavljanja samoupravnih proizvodnih razmerij. To je oblika, ki omogoča medsebojno povezanim delavcem, ki sredstva akumulacije ustvarjajo, popoln nadzor nad njihovo uporabo.

Komunisti smo spoznali, da nam v sedanjih pripravah naših dolgoročnih načrtov razvoja edino združevanje zagotavlja, da bomo dejansko uresničili svoje perspektivne cilje. Zato se zavedamo, da moramo posvetiti vso pozornost doslednemu izpolnjevanju svojih obveznosti do sovlagateljev. Čeprav zaenkrat združevanje zadovoljivo poteka, bomo tudi v bodoče budno spremljali vsa dogajanja na tem področju in zahtevali osebno odgovornost posameznikov. Pri enostranskih odstopanjih pri izpolnjevanju sprejetih obvez se bomo preko ustreznih samoupravnih organov zavzemali za dosledno izvajanje sankcij.

Posebno skrb, predvsem glede kvalitete proizvodov in natančnih dobavnih rokov, bomo komunisti posvečali potrebam namenske proizvodnje.

3. Dohodkovni odnosi predstavljajo edino pot do večje gospodarske trdnosti in hitrejšega razvoja ter do večje materialne in socialne varnosti. Od kakovosti samoupravnega povezovanja na dohodkovnih osnovah je odvisna

produktivnost in gospodarska učinkovitost predvsem pa obvladovanje tržne stihije in njenih posledic.

Komunisti se bomo iz teh razlogov vsestransko zavzemali za usklajevanje, dograjevanje in utrjevanje skupnih interesov tako v okviru SOZD kakor tudi v širših oblikah povezovanja. Nadaljevali bomo z negovanjem in strpnim dograjevanjem in razvijanjem dohodkovnih odnosov. Vse sile in napore bomo usmerjali tako, da bo v ospredju čim racionalnejše gospodarjenje z družbenimi sredstvi, da bo poslovni sistem usmerjen na kompleksno kvaliteto dohodka in da bo dosežena čim večja učinkovitost pri realizaciji skupnega proizvoda.

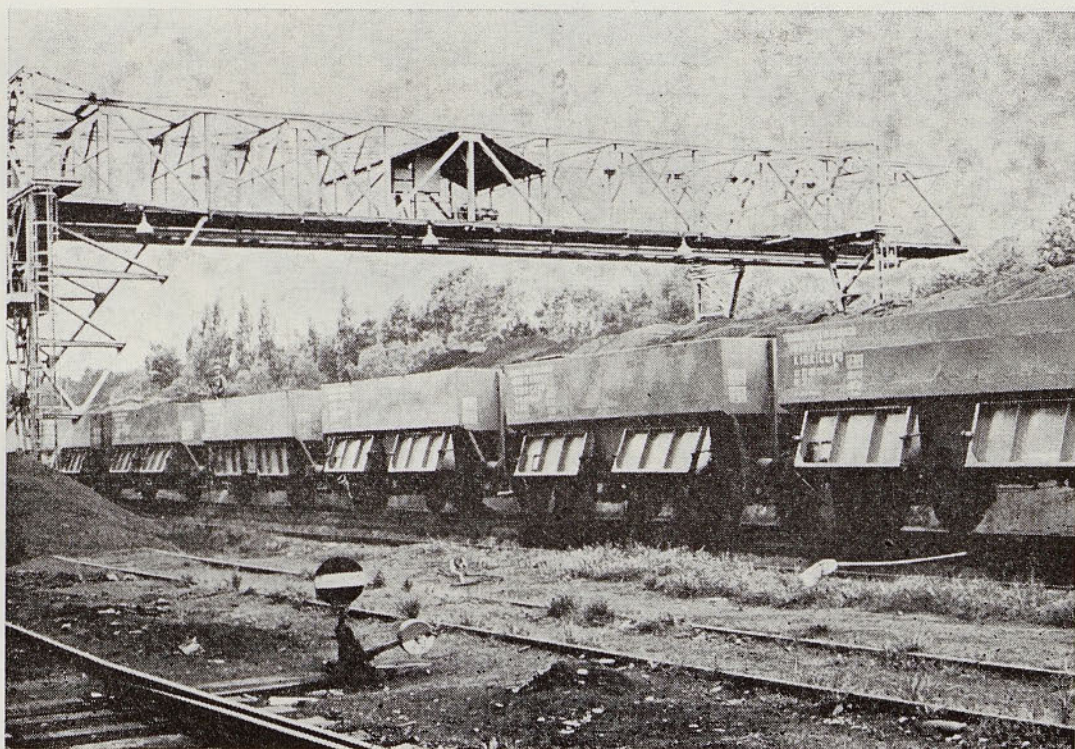
4. Vključevanje v mednarodno delitev dela smo opredelili kot objektivno razvojno nujnost. Zato podpiramo izvrševanje izvoznih obveznosti svoje aktivnosti in poslovne odločitve.

Na področju gospodarskih odnosov s tujino nas spremljajo precejšnje težave. Načrtovanega izvoza ne dosegamo, kar povzroča motnje pri ustvarjanju in delitvi skupnega deviznega prihodka. Vsled tega odrejanja družbeno priznanih reprodukcijskih potreb nastopajo problemi z devizno likvidnostjo.

Velik delež pri težavah, ki nastopajo, ima tudi slab odnos do dela, nered v proizvodnji in tehnološka nedisciplin, kar se posredno odraža na kvaliteto proizvodnje.

Komunisti moramo zastaviti vse sile za uspešno razreševanje vedno težjih pogojev poslovanja na področju gospodarskih odnosov s tujino in za zagotovitev potrebnih deviznih sredstev za nemoteno proizvodnjo. Prav tako bomo poskrbeli za ustrezen odnos do kvalitete proizvodnje in

Premog

terjali, da se odpravijo številne slabosti in pomanjkljivosti v proizvodnji, ki ogrožajo naša izvozna stremeljenja.

5. Strategija razvoja, kot je predstavljena v predlogu smernic dolgoročnega plana razvoja SOZD do leta 2000, je bila deležna splošne podpore v vseh naših sredinah. Naše dolgoročne usmeritve so v celoti sprejete v okviru Splošnega združenja črne in barvne metalurgije Slovenije in Splošnega združenja barvne metalurgije Jugoslavije.

Smernice upoštevajo v največji možni meri skupne družbene usmeritve, pa tudi odločenost porabnikov in proizvajalcev aluminijevih izdelkov, da v Sloveniji razvijemo racionalen, sodoben, izvozno orientiran in ekonomsko učinkovit aluminijev kompleks. Naloga komunistov je, da stalno spremljamo dosledno uresničevanje dogovorjenih integralnih ciljnih usmeritev SOZD.

6. Samoupravni organi SOZD so v skladu z zakonom že sprejeli analizo razvojnih možnosti in smernice za pripravo in sprejem planskih dokumentov SOZD za srednjeročno plansko obdobje 1986—1990. Tako so podane osnove za dokončno opredelitev srednjeročnega razvoja SOZD.

Ob priliki razprave o predlogu sklepov 13. seje CK ZKJ smo komunisti v svojih sredinah zlasti opozarjali na prioritete (predvsem na MPPAI), na nujnost usklajevanja razvoja na nivoju SOZD in da mora SOZD biti nosilec strategije razvoja ter deviznih in materialnih tokov. Poudarek v srednjeročnih planih naj bi se dal predvsem zagotoviti surovinske in materialne baze ter višji stopnji predelave in površinski zaščiti. Vse to pa s ciljem, da bo doseženo takšno prestrukturiranje proizvodnje, ki bo odpiralo široke možnosti povezave, vsestransko zadovoljilo potrebe potrošnikov — sovlagateljev in omogočalo oblikovanje skupnih izvoznih programov.

7. V sedanjih gospodarskih razmerah ima v svetu vse večjo težo tehnološka učinkovitost in lastno znanje. Temeljni pogoj za poslovno uspešnost predstavlja posodabljanje proizvodnje, sodobna tehnologija in oprema, uveljavljanje lastnega znanja in razvojno raziskovalnega dela. Kdor ni dojel odločilnega vpliva teh dejavnikov, je obsojen, da bo zaostal, da bo zamudil tempo razvoja in izgubil konkurenčnost na trgu.

Komunisti se bomo zato zavzemali za učinkovito organiziranost na področju raziskovanja, za usklajevanje mnenj o bistvenih vprašanih razvoja in za smotrni tehnično tehnološki razvoj. Nadalje moramo vztrajati, da se bodo inovacije ustrezno vrednotile in stimulirale, da se bo lastno znanje bolj cenilo, da se bo novo pridobljeno znanje sistematično prenašalo in da bo uvajanje novih tehnologij nadzorovano in usmerjeno.

8. O kadrovske politiki smo komunisti veliko razglabljali ob priliki razprave o predlogu sklepov 13. seje CK ZKJ. Poudarili smo, da naj se vodi takšna kadrovska politika, ki bo dolgoročno za-

tavljala kadre, ki so potrebni za nemoteno proizvodnjo in poslovanje. Podpirali bomo zlasti kadre, ki so strokovno sposobni, z ustreznimi človeškimi in moralnimi vrednotami in, ki bodo cenili znanje ter upoštevali pomen znanosti in tehnologije za lasten razvoj in ki se bodo dosledno zavzemali za utrjevanje samoupravnih odnosov.

Ker obstoječa kadrovska sestava ni zadovoljiva, še manj pa zadošča bodočim proizvodnim in razvojnim potrebam, se bomo komunisti zavzemali, da bo kadrovska politika in politika zaposlovanja in strokovno izobraževanje kadrov prilagojeno zahtevam sodobno vodene proizvodnje.

9. Načela medsebojne vzajemnosti in solidarnosti predstavljajo učinkovito sredstvo za notranje utrjevanje odnosov. Zato bomo komunisti nenehno krepili skupne aktivnosti na tem področju in po-

skrbeli, da bomo te aktivnosti našim delavcem bolj približali, ker imamo občutek, da so z njimi premalo seznanjeni.

10. Pri uveljavljanju in razvoju delegatskega sistema komunisti ugotavljamo, da delegatski sistem ne živi tako, kakor je zastavljen in da zaradi administrativnega poseganja delavci v TOZD odločajo o vedno manjšem delu dohodka.

Komunisti se zavedamo, da moramo stalno spremljati delegatsko delo in živeti s problemi, s katerimi se soočajo delegatska telesa. O delu delegatskih teles in organov pa dobivamo pre malo aktualnih povratnih informacij, s katerimi bi lahko seznanjali delavce in kar bi omogočalo konkretne posege. Tu smo dolžni poiskati primerne rešitve.

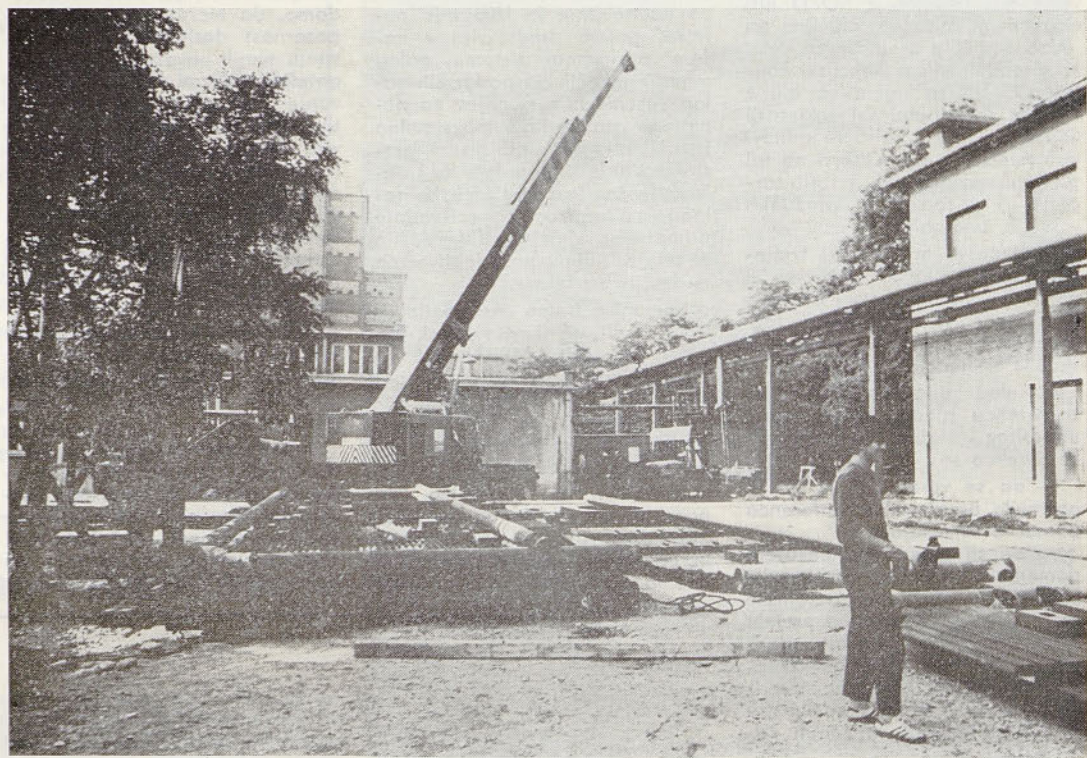
11. Uvedene oblike akcijskega povezovanja komunistov so dale dobre vsebinske rezultate. Dose-

ženo je ustrezno poenotenje komunistov o nekaterih pomembnih vprašanih skupnega razvoja. Doseženo akcijsko enotnost pa je treba nenehno širše uveljavljati, posebno pri delu samoupravnih in poslovnih struktur.

Kaže se tudi želja po tesnejšem povezovanju mladinskih organizacij iz obeh DO. Naloga mladih komunistov je, da s pomočjo predsedstva PK takšna ho-tenja mladih čimprej uresničijo.

Vse OO ZK v SOZD so dolžne predložene zaključke akcijske konference ZK SOZD obravnavati, jih dopolniti, sprejeti in konkretizirati. V svojih programih dela so OO ZK dolžne opredeliti konkretne nosilce nalog, roke izvedbe teh nalog in mehanizme, ki bodo zagotavljali uresničevanje in spremljanje sprejetih zaključkov akcijske konference.

Dvigalo

Haloški otroci

SORODSTVO

Sredi bučnega zakonskega prepira zavpije žena možu: »Bolje bi bilo, da bi se poročila s hudičem!«

Mož: »To bi bilo nemogoče, ker je poroka z ožjimi sorodniki prepovedana.«

DIAGNOZA

Zdravnik vpisuje svoja opažanja pri bolnici v zdravstveni karton:

»Glavobol, bolečine v želodcu, grlu, bolečine v kosteh...«

»Koliko ste pa stari, tovarišiča?«

»Petintrideset«

»... izguba spomina,« dokonča zdravnik zapiske.

KONTRACEPCIJA

»Vsako leto en otrok, tako ne gre več. Od danes naprej bom spal na podstrešju!« se jezi mož in oče sedmih otrok.

»Če misliš, da bo to kaj pomagalo,« reče žena, »se bom tudi jaz preselila na podstrešje.«